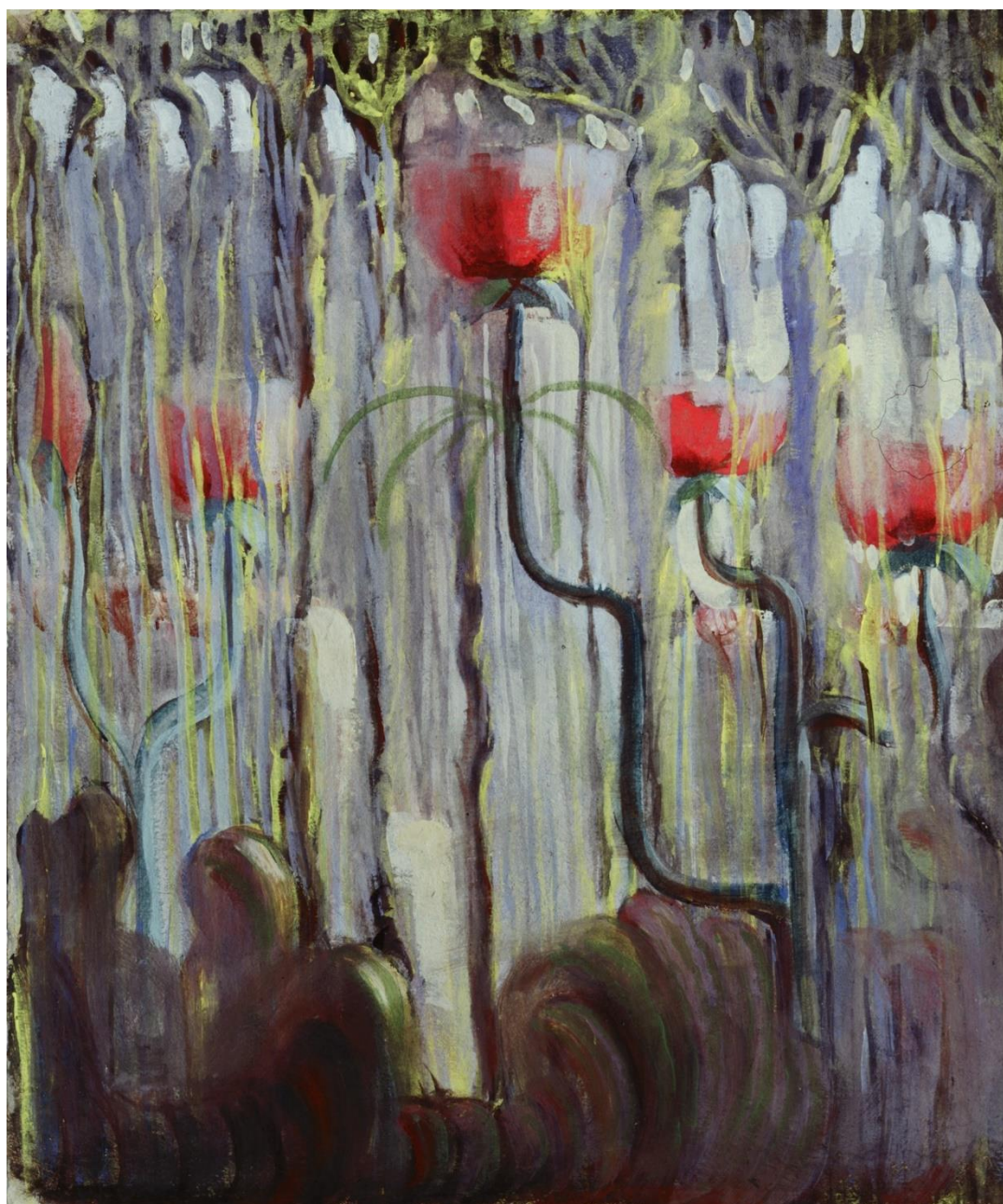

INTERVALLI | 1/2021

INTERVALLI

Musiikkikirjastoalan yhteinen julkaisu

Julkaisija Suomen musiikkikirjastoyhdistys ry

ISSN | 1796-7392

25. vuosikerta 2021

Päätoimittaja | Tiina Tolonen

Toimitussihteeri | Heikki Poroila

Toimituskunta | Maaria Harviainen, Jaska Järvilehto ja Tuomas Pelttari

Yhteys toimitukseen | intervallilehti@gmail.com

Intervalli-lehti julkaistaan vuonna 2021 kahtena PDF-muotoisena verkkolehtenä.

Lehti on maksutta luettavissa ja ladattavissa osoitteessa www.intervalli.fi.

© Kirjoittajat ja kuvaajat 2021

Kansikuva | Mikalojus Konstantinas Čiurlionis

Pasaulio sutvėrimas IX 1906

Intervalli 1/2021 | Sisältö

Pääkirjoitus | Tiina Tolonen 3

Musiikin erikoiskirjasto | Maaria Harviainen 5

Haastattelussa Aki Pyykkö | Tuomas Pelttari 10

Musiikki ja Varastokirjasto | Sirpa Janhonen 13

Varastot uuteen kuosiin Jyväskylässä | Aapo Ruuttunen 17

Haastattelussa Intervallin päätoimittaja | Heikki Poroila 22

Henkilökuvassa Heikki Kokko | Jaska Järvilehto 25

Ivarin lepotuoli 29

Madetojan musiikkilukiolaiset | Tiina Tolonen 30

Tapahumatuottaja Hanna Kaikko | Tuomas Pelttari 35

Taideyliopiston uusi julkaisuarkisto Tajua | Erkki Nurmi 43

Theseus | Tiina Tolonen 47

Levyhyllyt-juliste 49

Julkaisu-uutisia 52

2021 – ?

■ Ryhtyessäni kirjoittamaan tätä tekstiä, kävin vilkaisemassa Intervallin viimeiseksi jäänyttä numeroa lähes kymmenen vuoden takaa. Siihen tuolloinen päätoimittaja Heikki Poroila oli koonnut lyhyen historiikin lehdestä, jonka 24 vuosikerran pituinen taival oli päättymässä tekijäresurssien puuttumiseen.

Liekö Heikillä kuitenkin tekstiä kirjoittaessaan ollut pöytänsä kulmalla kristallipallo, kun hän toteaa, ettei tehty ratkaisu kuitenkaan ole peruuttamaton. Jos intoa ja halukkuutta löytyy, on lehti pienellä vaivalla herätettävissä uudelleen henkiin. Niin paljon rohkeutta tai ennustamiskykyä hänellä ei kuitenkaan ollut, että uuden tulemisen ajankohta olisi myös ylös kirjoitettu. Vai olisiko tuossa kohtaa iskenyt vain perusoptimismi?

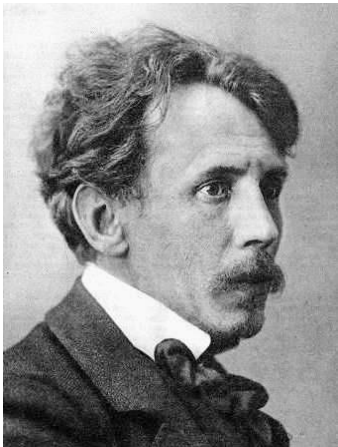
Kevät on yleensä suomalaiselle ihmiselle nousujohteista aikaa. Kaamosajan päätyttyä katseet suunnataan kohti jääkiekon MM-kisoja ja Euroviisuja, jotka lehtiotsikkojen perusteella ovat usein valmiiksi suomalaisille pedattuja. Toinen on tuonut meille enemmän menestystä, toinen vähemmän, mutta siitä huolimatta emme koskaan ole menettäneet uskoamme siihen, että varmasti seuraavana vuonna voitetaan. Tänä koronavuonna panoksia lienee enemmän pistetty Euroviisujen suuntaan, jossa Suomea hienosti edustaa oululainen Blind Channel. Tästä saammekin oikein mukavan aasinsillan uuteen Intervalliin, joka nousee tuhkasta kuin Fenix-lintu Euroviisuissa (Rise like a Phoenix, Itävalta 2014) ja jonka uusi päätoimittaja tulee Oulusta, kuten euroviisuedustajamme. Toivotaan kuitenkin, ettei päätoimittaja ole vain yhden numeron tähti...

Olen samaa mieltä kuin Heikki, että me musiikkikirjastolaiset tarvitsemme oman lehden. Intervallin uusi tuleminen käynnistyi tietämättämme kesällä 2017 Riiassa, jonne IAMLin kongressiin oli saapunut ennätysmäärä suomalaisia. Vaikka vanha sananlasku väittää, että joukossa tyhmyys tiivistyy niin tällä kertaa uskon käyneen juuri päinvastoin. Kun kerrankin oltiin koolla isommalla porukalla samassa paikassa, pystyttiin jakamaan huolia ja murheita sekä heittämään ilmoille mitä hulluimpia ideoita. Tältä pohjalta käynnistyi musiikkioppilaitoskirjastolaisina tai lyhyemmin Muskana tunnetun ryhmän toiminta. He ovat olleet voimakkaasti vaikuttamassa myös siihen, että Intervalli herää nyt Ruususen unestaan.

Mutta mihin lehteä sitten tarvitaan? Musiikkikirjastomailmassa tapahtuu paljon koko ajan ja tuntuu että yhteisiä jaettavia asioita olisi, ollaanpa sitten oppilaitoskirjastossa tai pienessä kunnankirjastossa. Kun innokkaita ihmisiä toimituskuntaan löytyi ja päätoimittajakin pienen suostuttelun jälkeen, niin totesimme

Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen hallituksessa, että miksipä ei? Ajatus näin ensi alkuun on, että lehti tulee ilmestymään PDF-muotoisena kaksi kertaa vuodessa. Lehdestä tulee löytymään sekä kevyempiä juttuja että tieteellisempää, mutta populaarilla otteella. Vakiopalstaksi on ajateltu Riitasointu -nimistä osiota, jonne voi nimettömänä avautua omaa vannettaan kiristävästä asioista. Toivon että jokainen lukijamme löytää lehdestä jotain itselleen sopivaa ja jos ei, niin viestiä voi laittaa osoitteeseen: intervallilehti@gmail.com. Kaikki palaute lehden kehittämiseksi otetaan ilolla vastaan. ■

Taina Tolonen

Intervallin säveltäjätaiteilija

■ Intervallin kantta ja vähän sivujakin kuvittavat tänä vuonna myös kuvataiteilijoina toimineet säveltäjät Mikalojus Čiurlionis (nro 1) ja Luigi Russolo (nro 2).

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (22.9.1875–10.4.1911) oli liettualainen säveltäjä ja kuvataiteilija, jonka työt edustivat sekä symbolismia että jugendtyyliä. Hänen sävellystuotannostaan tunnetaan parhaiten orkesteriteokset *Kestutis* (1902), *Miške* (Metsässä) (1900-1901) ja *Jūra* (Meri) (1903-1907). Maa-

lausten puolella tunnettu on mm. 13-osainen sarja *Pasaulio sutvėrimas* (Mailman luominen) ja kuvalliset ”sonaatit” kuten *Saulės sonata* (Aurinkosonaatti 1907), *Pa-vasario sonata* (Kevätsonaatti 1907), *Žalčio sonata* (Käärmesonaatti 1908) ja *Piramidžių sonata* (Pyramidisonaatti 1908). ■

Kuva Taideyliopisto | Veikko Kähkönen

Musiikin erikoiskirjasto

Teksti | Maaria Harviainen

■ Musiikki on yksi ihmislajin ja ihmiskunnan vanhimpia kommunikoinnin ja itseilmaisun muotoja. Musiikkia opiskellaan, siitä toivotaan ammattia ja valmistutaan ammattiin, mutta musiikkia myös harrastetaan paljon. Suomessa musiikin kanssa pääsee kosketukseen muskarista vanhainkotiin. Suomessa on myös laaja, ilmainen, kaikille avoin erilaisten musiikkikirjastojen verkosto. Suomessa, toisin kuin monessa muussa maassa, myös korkeakoulujen kirjastot ovat kaikille avoimia. Miksi musiikin erikoiskirjasto on tärkeä ja miksi sellainen pitäisi säilyttää? Kysyin näitä kysymyksiä muutamalta tulevien muusikoiden, opettajien ja tutkijoiden kasvattajalta. Vastauksissa otettiin vahvasti kantaa kirjastojen avoimuuden, maksuttomuuden ja ylipäättään kirjastojen olemassaolon puolesta.

Käyttäjät arvostavat saavutettavuutta

”Suomessa kirjastot ovat ilmaisia, mikä on mielestäni olennaista koko yhteiskunnan kannalta. Tämä on arvokas asia, jonka huomaa viimeistään silloin, kun asuu tai vierailee maassa, jossa kirjaston käyttö on rajoitettua ja maksullista.” (Marja Heimonen, MuT, yliopistonlehtori, musiikkikasvatus)

Marja Heimonen – Kuva | Kalle Kallio

Musiikinopiskelijoille nuottimateriaalin saatavuus on opiskelun ehto, opiskeluvuosien aikana soitetaan tai lauletaan läpi valtava repertoaari erilaista musiikkia. Ohjelmiston hankkiminen ilman kirjaston olemassaoloa kävisi monelle opiskelijalle mahdottomaksi jo pelkästään taloudellisesti, kuten opettajat toteavat. Opettajat huomioivat toki digitaalisen nuottimateriaalin olemassaolon, mutta korostavat sitä tosiasiaa, ettei kaikki musiikki yksinkertaisesti ole saatavilla verkosta vapaasti ja ilmaiseksi. Musiikkikirjastosta löytyvät myös vanhat, loppuunmyydyt painokset ja tekijänoikeuksien alainen musiikki, joka kirjastoon on hankittu tekijänoikeudet huomioiden. *”Vaikka nuotteja on paljon myös diginä, opiskelijoillemme tärkeät nuotit ovat monesti vielä tekijänoikeuksien alaisia eivätkä vapaita.”* (Ulla Pohjannoro, MuT, yliopistonlehtori, DocMus-tohtorikoulu)

Sähköiset aineistot yhä tärkeämpiä

Opettaja-tutkijat nostavat esille myös kirjallisuuden ja tutkimuslehtien saatavuuden niin painettuina kuin elektronisina ja tässä ollaan aineistomuodon suuren muutoksen ja erikoisen problematiikan äärellä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana muutos painetusta aineistosta kohti elektronisia tutkimusaineistoja on tavoittanut myös humanistiset ja taiteen tutkimuksen alat. Painetun kirjallisuuden ja kausijulkaisujen määrä pienenee ja e-aineistojen merkitys ja määrä kasvaa.

Yliopistomaailmassa aineistomuodon muutoksella on ollut monenlaisia seurauksia. Digitaaliset aineistot ovat periaatteessa helposti saatavilla sekä opiskelijoille että opettajille suoraan omalle koneelle. Yliopiston/kirjaston on kuitenkin ensin ostettava vuosittain käyttöoikeudet aineistoihin. Yhden aineiston vuosihinnat vaihtelevat tuhansista kymmeneen tuhansiin. Monitieteinen yliopisto kykenee kenties hankkimaan aineistoja suuremmille tutkimusaloille, mutta pienet alat jäävät usein ilman. Pieni yliopisto taas pystyy hankkimaan oman erikoisalansa aineistoa, mutta monitieteiset aineistot ovat yleensä ulottumattomissa. Tähän jälkimmäiseen kategoriaan kuuluu mm. Taideyliopisto.

Tieteellisten elektronisten aineistojen kustantaminen ja jakelu on keskittynyt muutamalle ylikansalliselle yhtiölle, jotka myyvät aineistojen käyttöoikeuksia yleensä suoraan yliopistoille/korkeakouluille ja vain yhdelle organisaatiolle kerrallaan. Yliopistojen muodostamat konsortiot voivat hankkia aineistoja konsortion käyttöön edullisemmin, mutta eivät rajattomasti eivätkä aineistojen hinnat aina kuitenkaan laske tasolle, joka olisi kaikkien korkeakoulujen tavoitettavissa. Koska e-aineistojen kustantajat tekevät sopimuksia vain organisaatioiden ja/tai kansallisten konsortioiden kanssa, ovat esimerkiksi samoja oppialoja edustavien korkeakoulujen yhteiset aineistohankinnat yleensä mahdottomia toteuttaa.

Aineistojen käytön sopimukseen kuuluu vapaa paikalliskäyttö, mutta on aikamoinen ponnistus lähteä vaikeasta Oulusta Helsinkiin jonkin sellaisen aineiston takia, joka on saatavilla vain Taideyliopistossa. Tähän on toki kehitetty erilaisia artikkeleiden hankintapalveluita parantamaan saatavuutta, mutta ongelmaa ne eivät ratkaise. Tämä on tilanne, josta opettajat ja tutkijat ovat syystä huolissaan. *”Mitä tulee muiden kirjastojen aineistoihin, Helsingissä asia on vielä jotenkin mahdollinen, kun vierailu Kaisaan [Helsingin yliopiston Kaisa-kirjasto] on mahdollista, vaikka kynnys siinä tietysti on aina. Pienellä paikkakunnalla toimiva yo-yhteisö tai amk on siten vielä huonommassa asemassa.”* (Ulla Pohjannoro)

Kenen kirjasto

Kaikesta huolimatta ilman kirjastojen vahvaa sekä rahallista että työvoiman panostusta elektronisten aineistojen hankintaan ja käyttöön saattamiseen, aineistot olisivat vieläkin harvempien, kenties varakkaiden yritysten käytettävissä. Kirjastot yrittävät luovia ja selviytyä tässä epävarmassa maastossa. Yliopiston opettajat arvostavat kirjaston ponnistukset korkealle, mikä tietysti lämmittää mieltä. Opettajat kiittävät aineistojen saatavuutta, joustavaa hankintaa ja käytön helppoutta sekä löydettävyyttä.

Käytön helppouteen ja löydettävyyteen sekä aineiston joustavaan hankintaan kirjasto on yrittänyt vaikuttaa mahdollisimman paljon. *”Historian opettajana kirjastoresurssi on kaikkein keskeisin sekä opiskelijalle että opettajalle.”* (**Markus Mantere**, FT, professori, sävellys ja musiikinteoria, historiafoorumi) Kirjastolle yhteistyö opetushenkilökunnan kanssa on olennaista, jotta kirjasto pystyy täyttämään tehtävänsä.

Markus Mantere – Kuva | A-J Savolainen

Kirjasto palvelee

Aineistojen moninaisuudesta johtuen niiden löydettävyys ja helppokäyttöisyys on entistä tärkeämpää. Kirjasto tekee yhteistyötä opetuksen kanssa tarjoamalla tiedonhankinnan opetusta ja ohjausta. *”Jos kirjaston apua ja koulutusta esimerkiksi tiedonhaussa ei olisi, jäisi opinnäytetöiden perusta hyvin heikolle pohjalle.”* (Marja Heimonen) Samalla kirjasto säilyttää yhteyden opetukseen ja taiteelliseen toimintaan. Vuorovaikutus on tärkeää puolin ja toisin.

Viime vuosina erityisesti korkeakoulukirjastot ovat saaneet roolin myös tutkimuksen tukena. Tutkimusjulkaisujen päätyminen maksullisiin palveluihin on saanut vastavoimakseen avoimet julkaisuarkistot. Kirjastot ovat usein näiden julkaisuarkistojen ylläpitäjiä, myös Taideyliopiston uusi julkaisuarkisto Taju on pitkälle kirjaston luomus, monia yhteistyötahoja unohtamatta. Taideyliopiston kirjasto työskentelee yhdessä yliopiston tutkimuspalveluiden ja muiden yliopiston palveluiden kanssa kouluttaen ja ohjaten tutkijoita paitsi perinteisessä tiedonhankinnassa, myös tutkimusaineistojen hallinnassa, tutkimusaineistosuunnitelmien laadinnassa ja tutkimuksen avointen julkaisukanavien löytämisessä ja käyttämisessä.

Kirjastossa soi

Elektronisten aineistojen hurjasta kasvusta huolimatta, meillä on yhä kirjastossa painetut kokoelmat, nuotit ja kirjat, vanha painettu aineisto ja arkiston kokoelmat. Ne ovat edelleen ainutlaatuista materiaalia, jota ei ole saatavilla digitoituna. Edelleen on olemassa myös kirjasto tilana, vaikka koronavuosi on sen melkein kokonaan hiljentänyt. *”Kirjasto on keidas, jossa voi mm. kuunnella äänitteitä ja lukea. Se on rauhallinen paikka, jossa opiskelija voi keskittyä ja valmistautua vaikkapa tenttiin tai kirjoittaa tutkielmaa. Myös opettajille ja tutkijoille kirjasto on erityisen tärkeä työskentelypaikka.”* (Marja Heimonen) Toivottavasti taas ensi syksynä hyllyjen välissä porisee äänten ja kielten sekamelska, kun uudet opiskelijat tulevat kirjastoon. Alakerrassa kuunteluhuoneen oven raottuessa sisältä raikaa musiikki napulat kaakossa -tyyliin ja yläkerrassa musiikkikasvatuksen opiskelijat jammailevat. Ehkä joku tutkija viilettää kiireesti meteliä karkuun hiljaiseen lukuhuoneeseen tai sulkeutuu tutkijankammioonsa.

”Nuotit, maksulliset tieteelliset lehdet ja kirjat ovat monen tutkijan ja taiteilijan näkökulmasta niin arvokkaita, että musiikkiin erikoistunut tieteellinen kirjasto on elintärkeä ammattimaiselle toiminnalle nyt ja tulevaisuudessa.” Opettajat toivottivat Intervalli-lehden lämpimästi tervetulleeksi takaisin. ■

Musiikkikirjaston tarjonta kiinnostaa, mutta Spotifyn ei – Haastateltavana Aki Pyykkö

Kysymykset ja kuvat | Tuomas Pelttari
Vastaukset | Aki Pyykkö

■ Ilahduksen virta kulkee läpi ajatusten, kun *Intervalli* näkee Aki Pyykön iPod-nanon. Keskustelu siirtyy nopeasti eteenpäin laitteen retroviehätyksestä. Miksi turkulaisen informaatikon valinta on iPod Nano? Mikä on musiikkikirjaston ja striimipalveluiden merkitys Pyykölle?

Aki Pyykkö, miten Turun musiikkikirjasto palvelee musiikintarvettasi?

Enimmäkseen erinomaisesti. Kiinnostavaa uutta musiikkia hankitaan monipuolisesti, ja vanhemman kaman suhteen kokoelmissa on ihan uskomattoman paljon syvyyttä ja historiallista perspektiiviä.

Entä kullanvärinen iPod? Onko sillä tarina?

Vuosikaudet olen käyttänyt iPod Classicia, eli sarjan isointa mallia, johon mahtuu koko vajaan sadan gigan musakirjastoni. Hiljattain laitteista viimeisin – Coffy, rauha hänen muistolleen – irtisanoi työsopimuksensa, eikä uutta ole löytynyt. Tai löytyisihän niitä, mutta hinnat ovat aika kovia, kun laitetta ei ole valmistettu enää moneen vuoteen.

Historiallisista syistä musakirjastoni on organisoitu iTunesilla, joten helpoin ratkaisu oli edes joku iPod taas hankkia, ja tällainen kultainen Nano-malli sitten löytyi Huuto.netistä halvalla. Turhan pienihän se on, mutta pärjää sillä joten kuten. Jostain syystä nämä pitää aina nimetä 1970-luvun eksploraatioelokuvien mukaan, joten tämä on nyt sitten Bruce Lee, koska Game of Death ja keltainen haalaripuku.

Onko ns. laiteretroilulla sinulle erityinen merkitys?

Mullehan tämä ei näyttäydy mitenkään retroiluna, vaan viihde-elektroniikan pragmaattisena hyödyntämisenä. Pudotus maanpinnalle tuli tosin jo vuosia sitten grillikioskin jonossa, jossa joukko nuoria miehiä kommentoi soitintani ilahtuneesti: “Mitä hittoa, onko tuommoisiakin vielä!” Grillijono-gatessa muuten konkretisoi tuu aika hyvin, miten hurja teknologisen kehityksen vauhti on. Vielä yläasteella Walkman oli aika lailla upeinta mitä kannettavan elektroniikan saralla saattoi edes kuvitella. Nyt meillä jokaisella on taskussa HD-näytöllä varustettu supertietokone ja hyvin lyhyessä ajassa on omaksuttu itsestäänselvyytenä se, että valtava määrä kulttuurituotteita on välittömästi saatavilla. Tällä epäilemättä on syvällisiä vaikutuksia siihen miten musiikkia tai taidetta ylipäätään arvotetaan ja merkityksellistetään. Walter Benjamin aikoinaan kirjoitti siitä miten mekaanisen jäljentämisen aikakaudella taideteoksen ”aura” katoaa – mitähän olisi Walter-setä tuuminut digitaalisen jäljentämisestä!

Mitä ajattelet maksullisista striimipalveluista kuten Spotify ja Apple Music?

En itse harrasta, koska tällaisen keski-ikäisen setämiehenä tarvitsen bittivirran lisäksi jotain, joka tuo kontekstia musiikille, eli käytännössä levykannet. Tai musiikkivideon, YouTubea käytän kyllä – sitäkin harvemmin kännykällä, koska sisälläni asuva elokuvapuristi on sitä mieltä, että viiden tuuman näyttö on toisten taiteellisen työn halveksuntaa. Mutta kysymykseen varsinaisesti vastatakseni: totta kai on mahtavaa – ainakin kuluttajan kannalta – että on tällaisia palveluita, jotka tarjoavat helpon pääsyn valtavaan valikoimaan musiikkia. Ja vaikkei striimipalve-

luista kaikkea maailman musiikkia löydykään, niin on myös paljon artisteja, joille netti on tärkein, ellei jopa ainoa julkaisukanava – mikä tällöisen vinylinhiilajankin on vain hyväksyttävä.

Mistä saat uusia vinkkejä?

En seuraa mitään musiikkimediaa, joten sieltä sun täältä – kavereilta, radiosta, YouTube'n suosittealgoritmeilta. Tärkeimmät löytöjen lähteet taitavat kuitenkin olla verkkokirjaston uutuuksenseuranta sekä leffojen ja tv-sarjojen soundtrackit. Nyt viimeksi juuri bongasin *Seurapeli*-elokuvasta mahtavan kuuloisen biisin, jonka esittäjäksi selvisi **Cornelis Vreeswijk** – nimenä tuttu entuudestaan, mutta enpä ole koskaan tutustunut. Sanomattakin tietysti selvää, että biisin sisältävä levy sitten löytyi oman kirjaston mahtavista kokoelmista.

Miten arvioisit Vaski-seutukirjastosi verkkokirjaston käyttöominaisuuksia? Mistä on ollut sinulle iloa ja hyötyä?

Muutamia verkkokirjastoratkaisuja käyttäneenä täytyy kyllä todeta, että käytön mukavuudessa Finna on valovuosia edellä kaikkia aiempia. Edellä tulikin jo mainittua uutuuksenseuranta, jota itse käytän säännöllisesti. Vielä sitäkin ahkerammin käytössä on suosikkilista, jolle kerään kaikkea kiinnostavaa musaa, ja jonka perusteella käyn tasaisin väliajoin hakemassa ison nipun levyjä musiikkiosastoltamme.

Miten pandemia on vaikuttanut kirjastokokemukseesi?

Jos ajatellaan kirjaston tarjoamien kulttuurituotteiden kuluttamisen näkökulmasta, niin eipä juurikaan. Varaaminen toimii kuten ennenkin, ja kirjastotyöntekijänä olen siinä onnekaassa asemassa, että halutessani pääsen myös hyllyjen väliin tekemään ex tempore -löytöjä. Mieleen kyllä muistuu vuosien takaiset ajat, kun opiskelujen päätyttyä olin työttömänä, ja musiikkikirjastossa tuli rampattua erityisen ahkerasti. Olisi ollut kova isku itselle, jos kirjasto olisi silloin ollut pitkään suljettuna, ja kova isku se varmasti on monelle juuri nyt.

Mitä musiikkia suosittelisit kirjastoalikoimasta juuri nyt?

Hyvä konemusiikki huojentaa korona-ahdistuksen raskauttamaa mieltä. Pohjois-irlantilaiselta **Bicep**ilta on hiljattain tullut toinen albumi, suosittelen lämpimästi molempia levyjä itse kunkin olohuonetanssien äänimaisemaksi. ■

Musiikki ja Varastokirjasto

Teksti | Sirpa Janhonen

Kuva | Paula Haapanen

■ Varastokirjaston fyysisesti laaja yli 100 hyllykilometriä käsittävä ja aiemmin lähes ainoastaan paperimuotoiseen aineistoon keskittynyt aineistokokoelma monipuolistuu. Musiikkiaineiston käsitteleminen aloitettiin vuodesta 2001 alkaneen katkon jälkeen vuonna 2017. Musiikin varastointiselvitys toi kokoelmaan kokonaan uuden formaatin CD-levyt, joiden metatiedot kirjastot siirtävät omassa kirjastossaan Vaari-tietokantaamme ennen aineiston fyysistä siirtoa. Myös vuosien varrella Varastokirjastoon lähetettyjä ja varastoon käsittelyä odottamaan siirrettyjä nuotteja ja LP sekä single -levyjä kuvaillaan tiedontarvitsijoiden käytettäväksi Vaari-Finna tietokantaan.

Varastokirjasto ja vastaanotetut aineistot

Musiikkiaineistoa nuotteja sekä LP-levyjä luetteloitiin Varastokirjastossa vuosien 1995 ja 2001 välisenä aikana, jolloin niitä käsitteli yksi henkilö. Sen jälkeen paperimuotoista aineistoa tuli käsiteltäväksi enemmän kuin sitä ehdittiin tulossopi-

muksen mukaisessa ajassa alle 6 kuukautta saapumisesta käsitellä. Niinpä vuosien ajan keskityttiin paperisen aineiston käsittelyyn ministeriön ja johtokunnan ohjeistuksen mukaisesti.

Etenkin tieteellisissä kirjastoissa oli suuria fyysisten kokoelmien poisto- ja siirtotarpeita kirjastoaineistojen muuttuessa enenevässä määrin sähköiseen muotoon. Tieteellisissä kirjastoissa oli vanhoja suuria vähän käytettyjä kokoelmia, joiden tilat tarvittiin muuhun käyttöön vaikkapa kustannussyistä. Niinpä paperimuotoisia aineistoja siirrettiin Varastokirjastoon useiden vuosien ajan merkittävästi enemmän kuin vakinaisen henkilöstön voimin ehdittiin käsitellä ja käsittelyä odottavan aineiston määrä kasvoi lähes hallitsemattomasti. Lopulta määrätietoisen työskentelyn ja 3-vuotisen erillisrahoituksen myötä käsittelyä odottaneet paperimuotoiset aineistot saatiin käsiteltyä vuoden 2016 alkuun mennessä. Vuosien varrella kirjastojen aineistosiirtojen mukana oli vastaanotettu ja säilytetty odottamassa sopivaa aikaa käsittelylle nuotteja, LP ja single -levyjä siten, että niitä vuoden 2017 alkaessa niitä oli runsaasti varastossa odottamassa käsittelyä. Nyt oli sopiva hetki aloittaa näiden aineistojen työstäminen.

Varastokirjasto ja musiikin kuvailuosaaminen

Koska musiikkiaineistoa ei käsitelty vuosikausiin ei niiden kuvailuosaaminen ollut ajan tasalla. Osaamista päivitettiin ja uusia osaajia koulutettiin siten, että tällä hetkellä Varastokirjastossa on 4 musiikkia kuvailevaa osaajaa.

Varastokirjaston varastossa käsittelyä odottaneista musiikkiaineistoista Vaaritetokantaan lisääminen aloitettiin nuoteista, joiden metatietoja oli hyvin Melindassa. Aluksi tehtiin pelkkää Melinda-poimintaa ja hyödynnettiin olemassa olevia metatietoja. Samalla osaaminen lisääntyi käytännön kautta ja lisäksi opiskeltiin uusimpia musiikin kuvailuohjeistuksia ja seurattiin tarjolla olleita koulutuksia. Osaamisen lisääntymisen myötä käynnistettiin primääriluettelointi ja ulkomaisten kirjastotietokantojen metatietoja hyödyntävä BookWhere-ohjelmalla tapahtuva poimintaluettelointi. Jatkuvasti seurataan Muusan ohjeistuksia ja tehdään tarpeen mukaan omia sovelluksia kuitenkin noudattaen Marc21 RDA -kuvailusääntöjä.

Musiikin varastointiselvitys

Vuonna 2017 valmistunut Musiikin varastointiselvitys toi esille yleisten kirjastojen musiikin varastointiin liittyvät ongelmat, varastointitilan vähyyden, aineistotyyppien käytön muutoksen sekä vähän käytetyn musiikkiaineiston säilyttämisen tarpeen lainattavana.

Selvitystyön yhteydessä kehitettiin kuvailutietojen ja omistajuuden siirtäminen ns. LowTag-menetelmä Axiell -kirjastoja varten Varastokirjastoon siirrettävälle CD -levyaineistolle. LowTag eli Vaarin omistajuusmerkintä Melindaan oli aiemmin käytössä esimerkiksi Oulun yliopiston kirjastossa lähinnä suurien monografiaerien siirtämisen apuna. Tätä käytettiin mallina CD-levyjen siirron aloittamisessa.

Menetelmässä hyödynnetään metavarastoyhteistietokanta Melindaa. Tämä menetelmä lisää metatietojen uudelleenkäyttöä sekä vähentää päällekkäistä työtä lähettävässä kirjastossa ja Varastokirjastossa. Aineistoa lähettävä kirjasto huolehtii julkaisun kuvailun laadusta ja musiikkiaineistolle merkitykselliset osakohteet otetaan vastaan Vaariin, mikäli lähettävä kirjasto näin haluaa. Kaiken kaikkiaan menetelmä parantaa ja nopeuttaa myös aineiston näkymistä asiakkaille.

LowTag-merkitty aineisto

LowTag- merkintä siis tarkoittaa Varastokirjaston omistajuuden lisäämistä Aleph-Melindaan, josta tietue siirtyy automaattisesti Vaari-Kohaan. Tietue näkyy lähes välittömästi Vaari-Finnassa ilman sijaintitietoa, jolloin aineistoa siirtävä kirjasto näkee, että kyseinen julkaisu on siirtymässä Varastokirjastoon. Tämä vähentää tuplien lähettämistä ja aineiston poistoa suunnitteleva kirjasto voi luottaa yhden kappaleen säilymiseen vapaasti lainattavana.

Varastokirjastossa näille LowTag-merkityille tehdään Vaari-Kohassa vain nide-tietue, johon lisätään sijainti- ja nidetieto. Menetelmä nopeuttaa aineiston käsitte-lyä Varastokirjastossa merkittävästi, kun aineistoa käsittelevä henkilö ei tarkasta lainkaan metatietoja ja aineistoa voi käsitellä myös musiikkia vähemmän tunteva. Vain mahdolliset ongelmalliset tapaukset vaativat musiikin osaajan huomiota. Yleensä esimerkiksi 100 kappaleen erässä on vain muutama erityistä huomiota vaativa CD-levy. Niinpä LowTag-merkitty aineisto on asiakkaiden lainattavissa nopeammin. Aineiston LowTag -merkinnän aloittaminen on Kansalliskirjaston Melinda-palveluiden, Varastokirjaston ja mukaan lähtevän kirjaston yhteistyötä ja edellyttää keskinäistä yhteistä sopimista.

Yleisten kirjastojen musiikkiaineistojen varastointityöryhmä

Yleisten kirjastojen neuvosto ehdotti kokouksessaan 2/2010, että yleisten kirjasto-jen keskeiset musiikkitoimijat muodostaisivat työryhmän musiikin varastoinnin edistämiseksi. Tämän kokousehdotuksen jälkeen yleisten kirjastojen neuvoston työvaliokunta päätti perustaa kyseisen työryhmän 2020 alusta alkaen. Varastokir-jasto on mukana toiminnassa, joka on luonteva jatkumo musiikin varastointiselvi-tykselle. Työryhmä on merkittävä yhteistyön kanava musiikin varastointiin ja vä-hän käytetyn, mutta säilyttämisen arvoiseksi katsotun aineiston saavutettavuuden varmistamiseen. Yhteistyö suurimpien musiikkikokoelmien toimijoiden kesken vähentää päällekkäistä työtä, edistää keskustelua ja lisää yhteistyötä.

Työryhmän työskentelyn myötä on tapahtunut edistystä kirjastojen vähän käy-tetyn musiikkiaineiston säilyttämisessä. Espoon kaupunginkirjasto, joka ei luette-loi Melindaan eikä sen aineisto myöskään ole Melindassa, hyödyntää Melindassa olevien CD-levyjen metatietoja ja LowTag-merkitsee Vaariin tietueita. Tällä ta-voin on siirretty jo noin 6 000 CD-levyä Varastokirjaston kokoelmaan. Axiellin Aurora-kirjastojärjestelmää käyttävä Jyväskylän kaupungin kirjasto on toimittanut ensimmäisen pilottierän CD-levyjä, jonka perusteella Jyväskylässä aloitetaan laa-jempi LowTag-merkintä CD-levyille. Tämä hanke linkittyy hankkeeseen ”Shokki-uutinen! Harvinainen kirja löytyi kirjastosta”. Työryhmä pyrkii edistämään Koha-Suomi -kirjastojen mahdollisuutta aloittaa LowTag-merkintä omille CD-levyil-leen. Yksi ryhmän keskeinen tehtävä on myös se, että musiikkiaineistoerien lähet-tämisen aikataulut Varastokirjastoon sovitaan yhdessä, jolloin Varastokirjastossa henkilöstöresurssit on mahdollista suunnitella ennakoiden.

Aineistoa lähettävän kirjaston LowTag-merkitsemä aineisto käsitellään heti saapumisen jälkeen ja sen käsittelyyn osallistuu musiikin kuvailijoiden lisäksi myös muita luettelointia aina sen hetkisen työtilanteen mukaan. Mikäli käsiteltävässä erässä aineistoa on epäselviä tapauksia, esimerkiksi tietuetta ei löydy Vaarista, nämä ongelmalliset tapaukset selvittää musiikin kuvailija. Varastossa pitkään käsiteltäviä odottanutta musiikkiaineistoa käsitellään edelleen muun aineistotilanteen mukaan siten, että kuvailua tekee 1-4 henkilöä. Tulossopimuksen mukainen käsittelyaika paperiselle aineistolle otetaan huomioon siten, että varmistetaan käsittely tavoiteajassa ja musiikinkuvailun määrää säädellään sen mukaisesti.

Vaari-Finnan etusivulla olevan palkin alta avautuu päivittyvä listaus musiikkiaineiston määrästä ja siitä voi halutessaan seurata aineiston määrän kasvua. Varastokirjasto edellyttää, että musiikkiaineiston lähettäminen sovitaan aina sen ennen lähettämistä Kuopioon. Kirjastoja pyritään auttamaan musiikkiaineistojen varastoinnissa ja saavutettavana pysymisessä parhaan mukaisesti huomioiden asetetut tulostavoitteet. Yleisten kirjastojen neuvoston asettaman musiikin varastoinnin työryhmä toimii tässä erittäin hyvin koordinoivana yhteistyökumppanina. ■

Kirjastot.fi. Yleisten kirjastojen neuvoston pöytäkirja 2/2019. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 14.4. 2021]. Saatavana: https://www.kirjastot.fi/neuvosto/poytakirjat/2_2019

Peltari, T. & Lounasvuori, E. 2017. Musiikin varastointiselvitys 2017. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 14.4.2021]. Saatavana: https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Musiikin-varastointiselvitys-2017_nettiversio.pdf

Varastokirjaston musiikkiaineisto. Vaari.finna.fi. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 14.4.2021] Saatavana: <https://vaari.finna.fi/Search/Results?limit=0&type=AllFields&filter%5B%5D=%7Eformat%3A%220%2FSound%2F%22>

Varastokirjasto. Toimintakertomus 2018. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 14.4.2021] Saatavana: <https://varastokirjasto.fi/wp-content/uploads/2021/01/Toimintakertomus-2018-1.pdf>

Informaatikko Jyväskylän kaupunginkirjaston kellarivarastossa

Varastot uuteen kuosiin Jyväskylässä

Teksti ja kuvat Aapo Ruuttunen

■ Jyväskylän kaupunginkirjastossa raivataan varastoja nyt oikein urakalla. Tälle on nyt erityistä ajankohtaista tarvetta, sillä pääkirjasto peruskorjataan tai se siirtyy uusiin tiloihin näillä näkymin kymmenen vuoden sisällä. Muuttaminen olisi helpompaa ilman ylimääräistä painolastia. Pakko myös myöntää, että meillä varastot ovat päässeet kasvamaan vuosien saatossa turhankin isoiksi. Raivaukselle olisi ollut tarvetta jo vuosia sitten. Toisaalta nyt ajankohta on sopiva useammastakin syystä.

Paikallista ja valtakunnallista varastointia

Ensinnäkin: Jyväskylän kaupunginkirjasto ei ole enää Keski-Suomen maakuntakirjasto. Aikaisemminkaan Keski-kirjastoilla ei ollut yhteistä keskitettyä varastointia. Statuksen muutos sai kuitenkin aikaan sen, että Jyväskylän paikalliskokoelmassa säilytetään nykyään ainoastaan Jyväskylää koskevaa aineistoa. Muiden keski-suomalaisten kuntien aineistot voidaan siis helpommin poistaa, varmistaen tietenkin, että ne ovat jossain tallessa.

Toiseksi: musiikkiaänitteiden osalta ollaan vihdoinkin päästy aimo askel kohti valtakunnallista varastointia. Jyväskylässä ollaan oltu varsin varovaisia äänitteiden poistossa juuri valtakunnallisen varastoinnin puutteen vuoksi. Nyt kuitenkin

pääsimme aloittamaan CD-levyjen lähettämisen Kuopiossa sijaitsevaan Varastokirjastoon niin sanottua Low-Tag -menetelmää käyttäen.

Jyväskylässä on sama kirjastojärjestelmä kuin Turussa ja Tampereella (Axiell Aurora), joten saimme testatut ja valmiit toimintaohjeet. Ensimmäinen 100 levyn koe-erä lähetettiin jo Varastokirjastoon ja sieltä kuitattiin, että hienosti sujui. Nyt jatkamme karsintaa seuraavasti:

1. Otimme listan CD-levyistä, jotka eivät ole olleet lainassa viimeisen 5 vuoden aikana. Tällä rajauksella saimme yli 11 000 (!) nidettä, joista noin 3000 oli varsinaisessa varastossa kellarissa, loput ns. lähivarastossa.

2. Listan levyt käydään läpi näin:

- * jos levyä ei löydy Varastokirjastosta, se voidaan lähettää sinne,
- * jos levy löytyy kahdesta maksutta kaukolainaavasta kirjastosta, meidän kappaleemme voi poistaa,
- * jos vastaan tulee huonokuntoisia tai puutteellisia levyjä, ne poistetaan PAITSI JOS vika on vain levyn kannessa, jonka vaihtamalla levy on taas kunnossa,
- * jos levyllä on joku selkeä Jyväskylä-kytkös, levy jätetään omaan kokoelmaamme PAITSI JOS levy on jo paikalliskokoelmassamme.

Kaikkia listalla olevia 11 000 nidettä ei siis välttämättä poisteta tai lähetetä Varastokirjastoon, vaan osa jää edelleen kokoelmaamme. Poistoja tulee kuitenkin niin paljon, että saamme kaikki levyt pois kellarivarastosta. ”Musiikin lähivarastoon” eli muutaman vuoden käytössä olleeseen tiivishyllyymme mahtuu vielä, varsinkin kun sieltäkin otetaan ns. löysät pois. Asiakkaat pääsevät selaamaan niitä hyllyjä omatoimisesti ja ovat kiitelleet helppoa löydettävyyttä, kun kaikki levyt ovat yksissä aakkosissa.

Shokkiuutinen! Harvinainen kirja löytyi kirjastosta

Kolmas ajankohtainen poistourakkaa tukeva asia on tämän vuoden aikana toteutettava *Shokkiuutinen! Harvinainen kirja löytyi kirjastosta* –hanke. Sen tavoitteena on mm. selvittää Varastokirjastoon kohdistuvan asiakastoimisen kaukolainan mahdollisuuksia sekä päivittää Jyväskylän omia varastointikäytäntöjä. Hankkeessa on kaksi työntekijää: projektisuunnittelijana on **Anne Koivisto** ja informaatikkona allekirjoittanut. Projektisuunnittelijan tehtävänä on selvittää järjestelmäpuolta. Tavoitteena on järjestelmäriippumaton asiakastoiminen kaukolaina. Tässä vaiheessa lähinnä selvitetään, mitä tämä tavoite vaatisi ja miten se olisi

järkevintä toteuttaa. Varastokirjaston lisäksi hankkeessa on mukana myös Kansalliskirjasto.

Jo nyt kevään aikana on tarkoitus toteuttaa Keski-verkkokirjastoon **Varastokirjasto-välilehti**, joka näyttää nimekkeen saatavuuden Varastokirjastossa ja asiakas voi sitä kautta tehdä kaukolainapyyntöä. Käytännössä tässä vaiheessa tuo pyyntö menisi vielä Jyväskylän kaupunginkirjaston kaukopalvelun kautta, eli ei suoraan Varastokirjastoon. Asiakasnäkökulmasta kuitenkin kaukolainan pyytäminen helppottuu. Kirjastohenkilökunnankin kannalta tämä on parempi vaihtoehto kuin asiakkaan netissä täyttämä kaukopalvelupyyntölomake.

Lähivarasto sisältää 17 700 CD-levyä sekä reilu 500 LP-levyjä, ja enemmänkin mahtuu

Voi siis olla, että jo lähitulevaisuudessa kaukolainaaminen on asiakkaan näkökulmasta yhtä vaivatonta kuin tavallisen varauksen tekeminen. Jo nyt Varastokirjasto palvelee kiitettävän ripeästi, eli kaukolaina tulee jopa nopeammin noudettavaksi kuin toisesta Keski-kirjastosta tehty seutuvaraus. Siksikin on perusteltua, että harvemmin kysytty aineisto on Varastokirjastossa oman varastomme sijaan.

Minä puolestani teen parhaillaan selvitystä Jyväskylän kaupunginkirjaston omista varastointiperiaatteista ja varaston koostumuksesta. Työ on vasta ihan alussa, mutta se on jo selvää, että varastoniteiden määrää pitää reippaasti vähentää: yli puolet niteistä ei ole ollut lainassa viimeiseen kuuteen vuoteen.

Yksi tavoite hankkeessa on myös miettiä varaston palvelumuotoilua: miten varastomme saataisiin paremmin avattua asiakkaillemme, että siitä olisi mahdollisim-

man paljon hyötyä ja kenties jopa imagoetua kirjastolle. Tässä vaiheessa minulla on vasta pari alustavaa ideaa tähän liittyen:

* Poistot ovat tähänkin hyvä lääke: puutteellisesti luetteloidut nimekkeet hakutuloksessa ovat harmillisia, joten ne kannattaisi poistaa näkymää häiritsemästä (taas tietenkin varmistaen, että sama teos tai tieto on saatavilla jossain muualla).

* Olisi hyvä, jos varastoaineisto ei olisi piilossa asiakkailta, vaan että he pääsisivät itse selaamaan varastoa. Käytännössä tämän voisi toteuttaa esimerkiksi tiivishyllyillä kirjastosalin puolella, musiikin lähivaraston esimerkin mukaisesti. Tällainen avovarasto voisi olla realismia Jyväskylän pääkirjastolla melko piankin jo alussa mainitsemani remontin tai tilamuutoksen myötä.

Näillä muutoksilla varaston käyttöaste varmasti nousisi. Tulemme todennäköisesti myös entistä enemmän lähettämään aineistoamme Varastokirjastoon (Low-Tag-tekniikkaa voisi hyödyntää muussakin aineistossa kuin äänitteissä?) sekä hyödyntämään Varastokirjaston kokoelmaa ja palveluita. Näin ollen oma varastomme muuttuisi enemmän ”lähivarastoksi” ja Varastokirjasto olisi ikään kuin se varsinainen varasto.

Myös kuvailutietojen kehittäminen on osa projektia. Selvittelyn alla on esimerkiksi mahdollisuus käyttää Kirjasampo-palvelussa olevia kansikuvia. Tarkoituksena on määrittää kuvailun riittävä taso ja aikataulutus kuvailuun liittyen. Itse kuvailu jää hankkeen jälkeisenä aikana tehtäväksi, osana perustyötä. Luetteloinnin tasalaatuistaminen on ilman muuta tärkeää, mutta täydentävä luettelointi on hidas. Kovin nopea apukeino se ei siis ole.

Shokkiuutinen-hanke päättyy omalta osaltani lokakuussa. Silloin siis pitäisi olla enemmänkin kerrottavaa: tutkimustuloksia, toimenpide-ehdotuksia ja ehkä ihan konkreettisia tehtyjä tekojakin. Kirjastot toimivat ja palvelevat asiakkaitaan koko ajan verkottuneemmin, eli kirjastojen kokoelmatoimenpiteillä on käytännössä valtakunnallisia vaikutuksia. Palataan asiaan silloin! ■

Kuva Sanna Kallio

”Olipa erikoinen uni!”

Kysymykset | Heikki Poroila

Vastaukset | Tiina Tolonen

■ *Olisitko vielä vuosi sitten voinut kuvitella, että sinusta tehdään haastattelua kuolleeseen ja kuopattuun Intervalli-lehteen, jonka päätoimittajaksi olet päätenyt?*

Todennäköisesti vuosi sitten olisin ajatellut, että olipa erikoinen uni! Päätoimittajaksi päätyminen lienee yksi sellaisista asioista, joita ei olisi pystynyt omalle kohdalleen kuvittelemaan tapahtuvaksi.

Kun Intervalli verkossakin lopetettiin 10 vuotta sitten, pääsyynä oli halukkaiden tekijöiden puute. Mikä on muuttunut, että Intervalli juuri nyt nousee tuhkistaan?

Intervallin merkitys ammattikunnallemme on avautunut minulle varsinaisesti vasta viime vuosina, kun olen Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan aluetoimittajan pestiä hoitanut ammattikorkeakoulukirjastojen yhteisessä Kreodi-lehdessä. Siitä on muodostunut tärkeä tiedonvälittäjä ammattikorkeakoulukirjastolaisten

keskuudessa. Intervalli ei ollut pelkästään lehti, vaan myös osa musiikkikirjastolaisen identiteettiä. Missä muualla kirjoitettiin enimmäkseen vain musiikkikirjastoihin liittyvistä asioista? Minulla oli siis oikeastaan hyvä syykin hommaan ryhtyä.

Sanoisin että koko kirjastokentällä on tapahtunut lyhyen ajan sisällä niin paljon muutoksia, että se tavallaan ajoi Intervallin syntymään uudestaan. Itse tietysti edustan tässä korkeakoulukirjastoja, joissa musiikki saattaa olla kirjaston kokonaisuudessa enemmän tai vähemmän marginaalissa. Sellaiset henkilöt, jotka aiemmin työskentelivät vain musiikkiin liittyvien asioiden kanssa, ovat nykyään ”kolmen konstin timpermanneja”, joiden tehtäväkuviin kuuluu paljon muuta kuin musiikki tai sitten ei enää ollenkaan. Samaan aikaan aikaisemmin vallinnut yhteisöllisyys on alkanut murentua, kun on siirrytty eri leireihin. Aikaisemmin meillä oli yhteisiä ”vihollisia”, kuten kirjastojärjestelmä, nyt tämmöistä liimaa ei enää ole. Yhteisöllisyyttä ja kollegiaalista tukea on lähdettävä hakemaan ja rakentamaan muiden asioiden kautta. Suurten muutosten keskellä on hyvä olla yhteinen turvasatama nimeltään Intervalli.

Musiikki on modernin yhteiskunnan keskeinen toimeliaisuuden, luovuuden ja viihteen elementti. Miksi se näkyy huonosti kirjastolaitoksessa? Miksi jotkut kirjastot ovat pikemminkin purkamassa kuin kehittämässä musiikkipalveluitaan?

Tässä on tapahtunut suuri muutos, jossa ehkä musiikki sinänsä ei ole ollut se liikkeelle paneva voima, vaan se on jäänyt teknologisen kehityksen uhriksi, sekä hyvässä että huonossa mielessä. Itse olen 1960-luvulla syntynyt ja kotona musiikillista sivistystä tarjosi ikkunalaudalle viritetyt autostereot, joista usein kaikui joko a) **Erkki Junkkarinen** tai b) *Finnhits*. Jos halusin kuulla jotain muuta, sitä varten oli yleensä mentävä kirjastoon. Tuolloin kun kirjaston oven avasi, tuntui kuin olisi astunut sisään maagiseen taikalaatikkoon, jossa musiikkia oli tarjolla laidasta laitaan. Nykyisellään musiikkia tulee joka tuutista ja kirjastojen musiikkipalveluita ei todennäköisesti enää katsota niin merkityksellisiksi kuin aiemmin. Kieltämättä olisi hienoa nähdä kirjastojen lähtevän enemmän sille linjalle, jota esimerkiksi Tampereella toteutetaan Metso Liven kautta, jos vaan mahdollista. Voisiko olla, että kirjastoissa katsotaan muunlaisten tapahtumien olevan merkityksellisempiä tai tarpeellisempia? Vai onko takana ainoastaan raha ja sen puuttuminen?

Oletko ollut tyytyväinen viranomaispäätöksiin kirjastojen ja arkistojen palveluista koronapandemian aikana?

Täytyy todeta, että aika järkyttynein mielin otin vastaan viime kevään täyssulun. Erityisesti oppilaitosmaailmassa tuli heti suuri huoli opiskelijoista ja heidän pärjäämisestään, kun kirjaston ovet menivät kiinni. En usko, että kukaan voi sanoa olleensa tyytyväinen tehtyihin päätöksiin, erityisesti kulttuuripalvelujen osalta. Ehkä tästä opittiin jotakin seuraavien pandemioiden tms. varalle.

Mikä musiikki on viimeksi tehnyt sinuun järisyttävän vaikutuksen?

Siis todella vaikea nimetä vain jotakin tiettyä, mutta jos ihan viimeisimmistä puhutaan, niin maaliskuussa julkaistu **Suistamon Sähkön** uusi levy *Varokaa! Hengenvaara!* on tuonut iloa useaan etätyöpäivään myös tanssin muodossa. Viime päivinä on enemmän tai vähemmän nonstopina soinut nuoren kotimaisen artistin nimeltään **Yuhq** tuore single *Defcon 1*, sillä siinä upeasta kitarasoolosta vastaa kummipoikani **Juho Lapinlampi**, jota olen saanut musiikillisesti sivistää ihan pienestä saakka. Ylpeänä voin röyhistää rintaani!

Oma kuoroharrastus on nyt sattuneesta syystä ollut tauolla, siksi hyvän kuoromusiikin kuuleminen ilahduttaa aina. Sydämessä läikähti, kun YouTubessa tuli vastaan **Oulun Kamarikuoron** esitys **Ola Gjeillon** sävellyksestä *Ubi caritas*. Olen itse tuota päässyt diskanttikuoroversiona esittämään. Huomaa kyllä, että elävää musiikkia kaipaa jo kovasti! Mutta siis kuoromusiikki on kyllä minulla ihan DNA:ssa ja tekee joka kerta järisyttävän vaikutuksen. ■

”Merkittävä osa henkistä hyvinvointiani on perheemme 8-vuotias rescuemäyris Kaapo, kuvassa oikealla”
Kuva Marko Tolonen

Henkilökuvassa Tampereen konservatorion kirjastonhoitaja Heikki Kokko

Teksti | Jaska Järvilehto

Kuva | Heikki Kokko

■ Heikki Kokko aloitti Tampereen konservatorion kirjastonhoitajana elokuussa 2020. Uutta kirjastonhoitajaa odotti mittava työmaa: konservatorion kirjastotoiminta oli järjestettävä kokonaan uusiksi. Kirjaston nykytilanteen hahmottamiseksi on kuitenkin syytä aluksi matkustaa ajassa reilut kaksikymmentä vuotta taaksepäin.

Musiikin ammatillisen koulutuksen jakautuminen

Ennen ammattikorkeakouluja konservatorioissa tarjottiin musiikin ammatillista opetusta peruskoulupohjaisessa toisen asteen ja ylioppilaspohjaisessa korkea-asteen koulutuksessa. 1990-luvun loppupuolella konservatorioiden korkea-asteen koulutus siirtyi juuri perustettujen ammattikorkeakoulujen piiriin. Käytännön syistä monen ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelma toimi ainakin osin samoissa tiloissa konservatorion kanssa. Oppilaitosten kirjastopalvelut oli järjestetty usein yhteisesti siten, että konservatorio osti kirjastopalvelut ammattikorkeakoululta.

Viime vuosina ammattikorkeakoulujen ja konservatorioiden yhteistyötä on purettu ympäri Suomen. Keväällä 2020 tämä trendi saavutti myös Tampereen, jossa ammattikorkeakoulu irtaantui Tampereen Musiikkiakatemian nimellä toimineesta yhteistyöstä Tampereen konservatorion kanssa. Opetuksen lisäksi yhteisistä tiloista erkanivat myös 20% kirjaston kokoelmasta muodostanut ammattikorkeakoulun osuus sekä kirjaston molemmat työntekijät Laura Järvinen ja Leeni Pukkinen. Tampereen konservatorio päätti tuottaa oppilaitoksen kirjastopalvelut jatkossa itsenäisesti.

Kirjasto palvelee monipuolisesti

“Tampereen konservatorion palveluihin on käsittääkseni sisältynyt kirjastopalvelu jossain muodossa ainakin Tampereen musiikkiopiston alkuajoista saakka 1930-luvulta lähtien. Oma kirjastotila saatiin nykyisen konservatoriotalon valmistuttua 1970-luvun alussa”, Heikki Kokko kertoo. Kirjastonhoitajan työkuvaan

Tampereen konservatoriossa on integroitu myös oppilaitoksen suurempien orkesterien nuotistonhoitajan tehtävät. *“Hoidan orkesterille heidän tarvitsemansa materiaalin sekä jaan stemmat soittajille”*, Heikki kuvailee.

Alkuvaiheessa uutta kirjastonhoitajaa työllistivät kokoelman inventointi ja uuden Mikromarc-kirjastojärjestelmän käyttöönotto. Kirjastojärjestelmän käyttöönotto oli aloitettu jo ennen Heikin saapumista taloon. Aineisto- ja asiakastietokantojen konversio ei ollut onnistunut ihan kaikilta osin, esimerkiksi kaikki lainatiedot eivät olleet siirtyneet uuteen järjestelmään. *“En vielä ole lähtenyt tekemään kirjastojärjestelmään isompia muutoksia ennen kuin olen saanut riittävästi arkikokemusta siitä, miten nykyinen järjestelmä tähän ympäristöön soveltuu. Järjestelmän optimointia ja kehittämistä riittää siis lähitulevaisuudessa, kun tietää paremmin mihin suuntaan sitä on tarkoitus viedä”*, Heikki linjaa.

Vuodenvaihteessa kirjastossa on otettu opettajien käyttöön omatoimikirjasto. *“Omatoimikirjasto oli helppo toteuttaa opettajille, koska heillä on omat elektroniset kulkuavaimet, joille kirjaston pääovi pystyttiin koodaamaan tiettyinä kellonaikoina aukeavaksi. Tulevaisuudessa omatoimikirjasto on mahdollista laajentaa myös ammattiopiskelijoiden käyttöön, mikäli saadut kokemukset sitä puoltavat”*, Heikki kertoo.

Kirjastonhoitajan työllä on merkitystä

Työssään Heikkiä motivoi uusien asioiden oppiminen ja niiden syvällisempi sisäistäminen. *“Olen pitänyt työstäni paljon ja oppinut suhtautumaan omaan kehitykseeni prosessina. Lyhyellä tähtäimellä haluaisin kehittyä erityisesti musiikkiaineiston syvemmässä luettelointiosaamisessa sekä kirjastotyöhön liittyvissä käsityötaidoissa aineiston ylläpitämisen parissa. Pidemmällä tähtäimellä minua kiinnostaa globaalien megatrendien vaikutukset musiikkikirjastotyöhön esimerkiksi digitalisaation sekä tekoälyn saralla”,* Heikki kuvailee.

Konservatorion ainoa kirjastotyöntekijä joutuukin olemaan oman onnensa seppä. Työtä saa tehdä itsenäisesti mutta toisaalta kollegiaalista tukea ei ole saatavilla saman katon alta. *“Luetteloinnissa olen tuskailut viime aikoina runsaan osakohdemäärän kanssa. Haluaisin saada tehtyä osakohteet kattavasti asiakaspalvelun laadun näkökulmasta, mutta joudun painimaan käytettävissä olevan ajan suhteen”,* Heikki harmittelee.

Heikin mukaan rajallisista resursseista huolimatta kirjastonhoitajan työllä on merkitystä. *“Koen silti, että työtäni arvostetaan. Musiikkiopiston oppilaiden, ammattiopiskelijoiden ja opettajien kiinnostus kirjaston kokoelmaa kohtaan on korkea ja esimerkiksi hankintaehdotuksia tehdään runsaasti”,* Heikki iloitsee.

Musiikki kuuluu myös vapaa-aikaan

Ennen nykyistä työtään Heikki työskenteli Tampereen F-musiikissa soitinmyynnin parissa. Harrastukseksi sekä pieneksi lisätuloksi Heikki tekee baarikeikkoja akustisessa duokokoonpanossa nimeltä Duo Kovaralli. *“Musiikki on ollut minulle rakkain harrastukseni lapsesta saakka. Soitan itse lähinnä bändisoittimia, joista kitara on itselleni luontevin instrumentti. En kuitenkaan ole itse käynyt musiikkiopistoa enkä muita muodollisia soitinopintoja lukuun ottamatta muutamia yksityistunteja laulun ja kitaran saralla”,* Heikki kertoo.

Työn ulkopuolella päivät täyttyvät lapsiperheen arjessa. *“Silloin harvoin, kun oikeasti vapaata aikaa omalle tekemiselle jää rentoudun musisoimalla sekä katsomalla laadukkaita televisiosarjoja”,* Heikki kuvailee.

Ammatti-identiteettiä rakentamassa

Heikki valmistui keväällä 2016 maisteriksi Tampereen yliopistosta pääaineenaan musiikintutkimus, sivuaineina musiikkitiede ja informaatiotutkimus. *“Viimeistään opintojeni aikana suorittamani työharjoittelu Hämeenlinnan*

kaupunginkirjaston musiikkiosastolla sai minut vakuuttuneeksi valitsemani polun oikeasta suunnasta”, Heikki muistelee.

Kirjastotyössä ja kirjastossa instituutiona Heikki pitää erityisen tärkeänä sitä lähtökohtaa, että kaikilla asiakkailla on tasavertainen pääsy kuratoidun tiedon äärelle. ”Musiikkikirjastoammattilaisuus on mielestäni mitä suurimmissa määrin erityinen ammatti-identiteetti. Sen arvostus ei kuitenkaan ole itsestään selvää. Ammatikuntamme on pieni ja jää helposti yhteiskunnassa vallitsevan tehokkuusajattelun jalkoihin. Tästä syystä meidän on tehtävä jatkossakin hartiavoimin töitä, jottei erityisosaamisemme jää huomaamatta”, Heikki linjaa.

Heikin mukaan muihin musiikkikirjastoalan ammattilaisiin tutustuminen on ollut tärkeää jo oman ammattiuran alkuvaiheessa. ”Arvostan suuresti teitä kokeeneempia ja viisaampia kollegoita ja odotankin innolla, että pääsemme tapaamaan joskus kasvotusten, kun tämä koronapandemia hellittää”, lähettää Heikki terveisiä Intervallin lukijoille. ■

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis *Rojus* 1909

Ivarin lepotuoli

■ Tällä palstalla kaikkien alojen asiantuntijamme **Ivar Lintel** vastaa lukijoiden lähettämiin musiikki- ja kirjastoaiheisiin kysymyksiin. Voit lähettää oman kysymyksiä osoitteeseen intervallilehti@gmail.com, merkitse viestin otsikoksi “Ivarin lepotuoli”. ■

? *Hei Ivar! Minun on kovin vaikeaa ymmärtää RDA:n sääntöä populaarimusiikkiäänitteiden päätekijyydestä. Kuka on Eppu Normaalin levyjen tekijä, jos se ei kerran ole Eppu Normaali? – Eerik Ruttovuisto, Kerava*

Hyvä kysymys! Eppu Normaalin varhaisten levyjen tekijä oli Pirkanmaan nylonsukkahousu- ja vinyliprässäämökombinaatin iskurityöläinen Nelson Poravasara. Eppu Normaalin uudempien levyjen tekijä puolestaan on CD-Linja Oy:n teollisuusrobotti C2-H5-OH.

? *Hei Ivar – vai pitäisikö sanoa hej? Neuvoisitko poliittisesti korrektein tavan tervehtiä kirjaston asiakasta sortumatta kielirasistiseen ylemmyydentuntoon ja ennakko-oletuksiin? – Katri Meheväinen, Espoo*

Erinomaisen ajankohtainen kysymys! Jos olet töissä HelMet-kirjastossa, vastaus on molempi parempi eli både och. Varminta on tietysti tervehtiä asiakasta kielisuhteiden kokojärjestyksessä ilmaisulla *hei, hej, dearvva, privet, haye, hei* (virolaisittain ääntäen), *mahla, hey, hēi, hey* (kurdilaisittain ääntäen), *oye, chào, hē!* Muille nyökätään nätisti vilkuttaen. Tampereella riittää *moro*, Turussa *tervehrys sul*, Kuopiossa *no terve vuan terve* ja Ranta-Ruotsissa *hallå, hejsan, tjena* tai *tja*.

Pohjankartano, massiivinen betonikompleksi ja Madetojan musiikkilukion koti

”Musiikkikirjasto on posketon aarreaitta” – tarinoita kirjaston merkityksestä musiikkilukiolaisille

Teksti ja kuvat | Tiina Tolonen

■ Vuoden 2021 Euroviisukarsintojen yhteydessä otsikoihin nousi voittajayhtye **Blind Channelin** lisäksi **Madetojan musiikkilukio** Oulusta. Se sijaitsee Pohjankartanoksi nimetyssä rakennuskompleksissa, josta lukion lisäksi löytyy yläkoulu ja sen musiikkiluokat, Oulu-opisto, Oulun Konservatorio sekä Karjasillan kirjasto musiikkiosastoineen. Kivenheiton päässä on myös Madetojan sali, joka on **Oulu Sinfonian** kotipesä. Ympäristö on siis suhteellisen kultturellia, ja siellä on oikeastaan mahdollisuus olla törmäämättä musiikkiin jossakin muodossa. Soitettuna, laulettuna tai kirjastossa.

Madetojan musiikkilukiosta on lähes huomaamatta vuosien myötä muotoutunut sanomalehti Kalevaa lainatakseni tähtiartisteja sekä muita musiikin huippuosajia tuottava timanttitehdas. Blind Channelin lisäksi tunnettuja madetojalaisia ovat esimerkiksi **Helena Juntunen, Johanna Iivanainen, Virpi Räisänen, Johanna Kurkela, Saara Aalto, Suvi Teräsniska** sekä **Ellinoora**. Lukio on osa musiikkikasvatuksellista polkua, joka lähtee alakoulun musiikkiluokilta ja päättyy parhaassa tapauksessa korkeakouluopintoihin.

Mutta kuinka suuri vaikutus koulun välittömässä yhteydessä sijainneella kirjastolla on ollut Madetojassa oppinsa saaneisiin? Olen itsekin lähtöjäni madetojalainen, joten päätin selvittää asiaa yksinkertaisesti kysymällä heiltä. Muotoilin muutamien kysymysten Facebookissa entisistä madetojalaisista koostuvaan nostalgia-ryhmään. Vastaukset osoittivat minulle, että kirjastolla on todella ollut merkitystä heille ja että vaikutukset ulottuvat kauas, jopa vuosikymmenien päähän! Ja jottei juttu pelkästään nostalgiatripiksi mene, kyselin lisäksi lyhyesti Blind Channelin kitaristi Joonas Porkolta kirjastomuistoja nuoremman polven edustajana.

Madetojasta päivää!

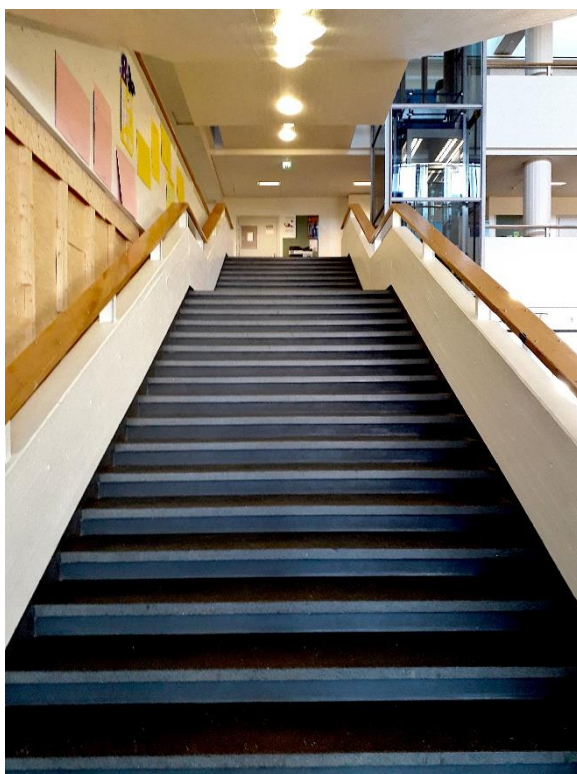
Omista lukioajoistani on kulunut jo suhteellisen kauan, ja maailma oli tuohon aikaan kovin erinäköinen. Ylen Rockradio oli aloittanut toimintansa muutamaa vuotta aiemmin, ja rock-musiikkia kuultiin kolmena päivänä viikossa kahden tunnin ajan. Tuntuu aika hurjalta, kun vertaa tähän päivään. Musiikkimaailman uusista virtauksista saatiin tietoa kirjastoon tulevien lehtien kautta, muistan vajavaisella englannin kielen taidollani lukeneeni New Musical Express (NME) -lehteä, ja joskus oikein mielenkiintoisen jutun tullessa kohdalle repäisseeni sen varovasti mukaani lehdestä toivoen, ettei kukaan kuullut mitään. Rikos lieenee jo vanhentunut... Kirjastourani alkuaikoina olin myös jonkin aikaa töissä Karjasillan kirjastossa eli palasin rikospaikalle.

Maaailman erilaisuutta kuvaa varmasti myös se, että eräs muistelija kertoo joutuneensa aluksi kuuntelemaan levyjä kirjaston isossa salissa, kirjastonhoitajien valvovan katseen alla. Tuolloin levypuoliskon loppuessa täytyi käydä erikseen pyytämässä, että henkilökunta käänsi levystä toisen puolen. Lopulta kuitenkin tämän musiikinkuuntelijan ilmeinen harrastuneisuus kävi heille selväksi, ja hän pääsi kuuntelemaan musiikkia ns. aikuisten puolelle. Itse muistan kokeneeni saman kohtalon. Oma siirtymistäni todennäköisesti nopeutti **Yes**-yhtyeen albumin *Going for the one* kansi, jota uhmakkaasti pidettiin aina kohti henkilökuntaa.

Aarreaitta ja tärkeä tiedonlähde

Saamissani vastauksissa nousi selkeästi esille kirjaston rooli musiikillisen sivistyksen tarjoajana. Vastaajat kertoivat löytäneensä kirjaston kautta äänilevyjä, partituureja ja muita nuotteja sekä musiikkikirjoja, jopa musiikkiopiston tenttikirjoja. Jo tuolloin ja todennäköisesti vielä nykyäänkin kirjaston rooli on ollut myös musiikin harrastamisen mahdollistaminen tai mikseipä määrätietoisempi opiskelu, taloudellisesta tilanteesta huolimatta.

Madetojan musiikkilukioon tuli opiskelijoita pieniltä paikkakunnilta, joiden kirjastoista ei välttämättä löytynyt kaikkea sitä, mitä Karjasillan kirjaston musiikki-osasto pystyi tarjoamaan. Vastauksissa mainittiin se, kuinka vähävaraisella oli mahdollisuus saada käyttöönsä runsaasti aineistoa kirjaston kautta. Eräs vastaajista totesi, että tuntuu kauhealta ajatella sitä, jos sellaista paikkaa ei olisi ollutkaan olemassa mistä niitä kaikkia materiaaleja sai lainattua.

Näitä portaita pitkin on noussut useampi tämän päivän tähtiartisti

Rentoutusta ja hyvää mieltä

Musiikkikirjaston tunnelmaa ei voita mikään, kirjoittaa eräs vastaajista. Hänelle kirjasto oli ollut tärkeä paikka musiikin kuuntelua varten ja osa tästä musiikista on kulkenut hänen mukaansa mahdollisesti ”laittomina kopioina” vuosien myötä peräti Atlantin toiselle puolelle. Kasetteja oli kuunneltu, kunnes nauhat olivat venyneet käyttökelvottomiksi. Hän kertoo myös itse työskennelleensä opiskeluaikoinaan musiikkikirjastossa ja nyt opettavansa kamarimusiikkia yliopistossa Yhdysvalloissa.

Toinen vastaaja taas muistelee kirjaston rauhallista tilaa, jossa saattoi viettää aikaa musiikkia kuunnellen hyppytunneilla tai iltaisin odotellessa soittotunnin alkamista musiikkiopistossa. Tuohon aikaan joukkoliikenne kulki huomattavasti harvemmin kuin nykyisin ja pitkien vuorovälien takia oli viisaampi jäädä kirjastoon odottelemaan kuin lähteä käymään välillä kiireesti kotona. Hän mainitsee myös, että kirjastossa oli mukavaa, kun sai kuunnella muuta musiikkia kuin sitä mitä itse soitti omalla instrumentillaan. Levylautasella oli ollut ainakin **Sade, Phil Collins, Michael Jackson ja Tina Turner**. Pitkät päivät aiheuttivat usein sen, että musiikkia kuunnellessa saattoi nukahtaa ja kuten vastaaja kirjoittaa, ”musiikki soljui mukavasti kehoa ja mieltä rentouttaen”.

Oppiminen ja kehittyminen uralla on tärkeää

Blind Channelia on karsintavoiton jälkeen viety lähes kuin pässiä narussa, joten olin hyvin iloinen kuin sain mahdollisuuden jututtaa **Joonas Porkoa** ja kysellä hänen musiikkikirjastokokemuksistaan. Joonas kertoi, että yläasteikäisenä hänelle saattoi viikon kohokohta isän kanssa käynti Oulun kaupunginkirjastossa. Siellä Joonas sanoi syöksyneensä suoraa musiikkikirjaston syövereihin ja lainanneensa kaikenlaista musiikkia mukaan. Niiden avulla sitten kotona ryhdyttiin tapailemaan ensimmäisiä säveliä sähkökitarasta.

Joonaksen mukaan hän ei nuorena ollut mikään aktiivinen kirjojen lukija, mutta viime vuosina on innostunut enemmän niistä ja lainaa erityisesti musiikin kirjoittamiseen liittyvää kirjallisuutta. Erityisesti Joonasta kiinnostaa lukea sellaisista asioista, joista voi rehellisesti oppia ja kehittyä. Uusi aluevaltaus ovat myösäänikirjat, joista hän kertoo kuunnelleensa sekä **Samu Haberin** että **Alexi Laihon** tarinat. Kiireisen elämän vuoksi Joonaksesta tuntuu, että nyt ei ole aikaa lukea ikään kuin huvikseen vaan valitsee luettavakseen kirjoja, joista voi samalla oppia ja kehittyä omalla urallaan peilaamalla kokemuksiaan niihin.

Blind Channel -yhtyeen sekä alussa mainittujen artistien lisäksi myös monesta muusta madetojalaisesta on tullut muusikkoja, madetojalaisväriä löytyy myös teatterin ja tanssin maailmasta.

Onko musiikkikirjasto itsestäänselvyys?

Tässä artikkelissa siteeratut henkilöt ovat myös suurelta osalta musiikin ammattilaisia, mutta joukossa on myös henkilöitä, jotka ovat päätyneet aivan erilaiselle uralle. Musiikki on kuitenkin säilynyt jonkinlaisena osana heidän elämissään, vaikkei siitä ammattia tullutkaan. Monet heistä, kuten minä, harrastavat

musiikkia omaksi ilokseen. Meistä on saattanut myös tulla uusien musiikinharrastajien tai -opiskelijoiden vanhempia, jotka kускаamme lapsiamme soittotunneille pitkin ja poikin kaupunkia.

Eräs vastaajista kirjoitti, että musiikkikirjastoilla on taatusti ollut vaikutusta hänen uravalintaansa ja arvelee, että tuolloin niitä tuli todennäköisesti pidettyä itsensäselvyytenä. Tämä lienee varmasti totta, muistan etten itse koskaan kyseenalaistanut sitä, etteikö siinä lähes kotitaloni kulman takana olisi ollut musiikkikirjastoa, josta aina löysin uusia musiikkielämyksiä. Nythän tämä ei ollenkaan ole näin. Toivotaan, että myös tulevat polvet saavat kokea musiikkikirjaston ihmeen!

Tapahtumatuotantoa pandemian aikaan – Haastateltavana Hanna Kaikko

Kysymykset ja valokuvat | Tuomas Peltari

Vastaukset ja juliste | Hanna Kaikko

■ Kun kirjastot suljettiin pandemian vuoksi maaliskuussa 2020, niin asiakasvirrat tyrehtyivät. Jotain uutta piti tehdä. Mietittiin, miten kirjastojen tapahtumat saataisiin esiin – ilman liveyleisöä. **Hanna Kaikko** toimii Turun musiikkikirjaston tapahtumavastaavan sijaisena. Kesään 2021 saakka jatkuva sijaisuus on ollut muutoksen aikaa. Kaikko on luonut kirjastotapahtumiin uutta tартtumapintaa ja visuaalisuutta. Kirjastonhoitajan kädenjälki näkyy erityisesti sosiaalisen median kautta.

Mitä kaikkea työhösi kuuluu?

Olen tällä hetkellä kirjastonhoitajana ja tapahtumavastaavana musiikkiosastolla, toukokuun loppuun 2021 asti esikoiskirjansa julkaiseen **Ann-Christin Antellin** sijaisena. Syksystä 2018 asti olen ollut erilaisissa työtehtävissä osastolla ja jo kerran aikaisemmin tapahtumavastaavan sijaisuudessa.

Vastaan tällä hetkellä vieraskielisestä kirjallisuudesta osastolla ja toimin tonttuna nuoteista ja partituureista vastaavalle **Terhi Nummelinille**, joka työskentelee informaattikkona kokoelmapalveluissa. Tapahtumien suunnittelun, somettelu, hankinnan ja evaluoinnin lisäksi katselen asiakkaita kaipaillein ulos ikkunoista tyhjiä saleissa. Ainakin joskus. Nyt kun kokoelmat ovat olleet kiinni asiakkailta, olen yksin ilta- ja viikonloppuvuoroissa luukuttanut **Aimee Mannia**, **John Cagaa** ja tanssinut villasukkasin **Blurin** tahtiin.

Turun kaupunginkirjaston tilat ovat olleet kiinni pitkään. Asiakkaat pääsevät aulaan hakemaan varauksia, palauttamaan lainoja ja käymään pikaisesti verkkopäätteellä. Musiikkiosastolle ei kuitenkaan ole pääsyä. Miten tämä on vaikuttanut tapahtumien järjestämiseen?

Kyllähän nämä välillä autioilta ovat tuntuneet nämä Musiikkiosaston nuotti- ja äänitesalit. Syksyllä 2020 pystyimme vielä järjestämään tapahtumia hybridimuotoisina. Niissä oli siis läsnä yleisöä, mutta ne myös striimattiin Facebook-livenä Turun kaupunginkirjaston tilillä.

Tapahtumatyö on prosessiluontoisuutensa takia jo lähtökohdiltaan jatkuviin muutoksiin valmistautumista, mutta kieltämättä tämän kuluneen vuoden aikana ovat stressipisteet olleet korkealla. Olemme koko koronavuoden ajan suunnitelleet tapahtumia seuraavalle kaudelle aina siitä lähtökohdasta, että ne toteutetaan. Tietoisina siitä, että niitä ei todennäköisesti voida toteuttaa suunnitellun kaltaisina.

Olosuhteiden muuttuessa olemme yhteistyötahojen kanssa punninneet tilanteita hetki kerrallaan ja monia kiinnostavia tapahtumia onkin jouduttu siirtämään. Musiikkiin liittyvät tapahtumat ovat luonteeltaan yhteisöllisiä – vaikka ne olisivat luentojaakin. Monet vieraamme ovat kaivanneet yleisön läsnäoloa eivätkä siksi ole lähteneet striimaamaan luentojaan. Toisaalta myös muusikot ovat vierastaneet striimausta, sillä äänellisesti laadukasta striimiä on haastavaa toteuttaa näin ”amatööriolosuhteissa”. Onneksi kokonaan peruuntuneita ei ole kuin muutama, ja ne siirtyneet tapahtumat odottavat parempia aikoja.

Miltä tapahtumakevät näyttää tällä hetkellä?

Vielä maaliskuussa sitten olin varma, että osastomme kaikki kevään tapahtumat tulevat järjestymään striimeinä. Tällä hetkellä en ole enää niin varma. Musiikkia ja liikkuva kuvaa sisältävien luentojen striimaaminen etäyhteyksien päästä eivät tällä hetkellä onnistu. Ehkäpä ensi syksyllä! Romanian kansallispäivän kunniaksi järjestettävä pienimuotoinen konsertti toteutui. Muutoin keskityn tuottamaan sisältöä oman osaston ja koko kaupunginkirjaston somekanavissa.

Olet luonut Turun musiikkikirjastolle uutta näkyvyyttä. Mikä inspiroi sinua?

Turun musiikkikirjaston esiintuomisessa minua inspiroi itse osaston lisäksi vuorovaikutus asiakkaiden kanssa. Kommunikaatio on oleellinen osa musiikkia ja tätä kirjastotyötä. Tällä hetkellä minua taitaakin itseasiassa inspiroida enemmänkin tuon vuorovaikutuksen puute; asiakkaat ovat ”tuolla jossain” ja minusta tuntuu tärkeältä kurkottaa ulkomaailmaan täältä suljettujen ovien takaa. Esitellessäni itsenä, kerron aina, että olen ensimmäiseltä ammatiltani musiikintutkija ja tarinan kertoja, mutta huomaan yhä enemmän olevani sitä myös kirjastolaisena. Yritän kertoa tarinoita musiikista, tämän osaston aineistosta ja arjesta.

Pari vuotta sitten lähdin mukaan Turun kaupunginkirjaston somerinkiin, missä tuotamme viestinnän apuna sisältöä kirjaston ensisijaiselle kanavalle. Musiikkiosaston puolesta olen vasta tämän vuoden alussa alkanut tuottaa sinne sisältöä. Sisällöntuottamisessa työtäni jouduttaa tieto siitä, että osastomme ja sen sijainti on monelle turkulaisellekin yllätys. Haluan tuoda somekanavissa esiin sen mukavan fiiliksen ja valtavan tieto/taidon määrän, joka meidän tiimillämme on.

Viestintätyylini on riippuvainen kulloisestakin kanavasta. Yritin aikaisemmin olla tiukan asiallinen ja rauhallinen, mutta ei se tyyli sopinut minulle akateemisessa maailmassakaan! Nyt olen antanut innostuksen näkyä, sillä innostus ei ole asiatiedon vastakohta. Ideoiden pohjalla on yleensä jokin kollegan tai asiakkaan kanssa käymäni keskustelu. Olen myös esteetikko, ja tänä raskaana aikana haen usein myös kepeyttä visuaalisen ilmeen kautta.

Jokapäiväinen inspiraation lähde on tämä kerrassaan upea kirjastorakennus. Mukava kokemus tänä keväänä oli se, kun olin yksin viikonloppuvuorossa osastolla, kuuntelin musaa, vastailin puhelimeen ja tassuttelin ihan kaikessa autuaassa yksinäisyydessäni.

Kerro vähän lisää eri tapahtumatoteutuksista

Uusien tapahtumatoteutusten pohjatyö on samankaltaista kuin kaikki tapahtumatyö. Aikataulutuksen, budjetoinnin ja tiedottamisen lisäksi on sisällöntuotanto noussut vahvemmin esiin. Sisällöntuotanto vie aikaa, sillä siihen on keskityttävä etukäteen, sitä on suunniteltava tapahtumahetkelle ja sen jälkeen viimeisteltävä. Tämän lisäksi mukaan ovat striimien ja nauhoitteiden mukana tulleet digituotannon haasteet.

Facebook-live

Facebook-live on kirjastossamme otettu haltuun oikeastaan viime syksyn aikana ja se tapahtuu Turun kaupunginkirjaston Facebook-sivujen kautta. Keväällä aloitimme hissukseen tapahtumien siirtämistä striimeihin ja tuolloin sisältöä tehtiin kirjaston YouTube -kanavan kautta.

Syksyllä toteutimme osastolla näitä livejä kännykän ja langattoman mikkiparin avulla. Nyt talvella olemme saaneet lisää tekniikkaa ja voimme toteuttaa näitä OBS-ohjelman kanssa kannettavalla tietokoneella, kameralla ja langattomalla mikillä. Tässä uusimmassa tavassa toteuttaa FB-live on hyvää se, että voimme näyttää esim. luennoijan diat suoraan katsojalle. Tämä onnistui aikaisemmin vain Studiossa. Tavoitteemme on musiikkiosastolla järjestää mahdollisimman pitkälle oman osaston tiloissa tapahtumat.

Instagram-live

Ennen viime kevättä emme olleet juurikaan striimanneet tapahtumiamme. Kun ovet sitten suljettiin ja tapahtumat peruttiin, kirjaston tapahtumaihmiset ja some-rinta kehittivät uusia konsepteja. Näistä elämään on koko koronavuodeksi jäänyt viikoittainen Kirjaston aamukahvit. Musiikkiosaston puolesta olen tänä keväänä nauttinut näitä torstaisia aamukahveja musiikin eri osa-alueilta tulevien vieraiden kanssa. Itse striimaaminen toteutetaan kännykän ja jalustan avulla. Instagramin jaettu ruutu -toiminto mahdollistaa sen, että vieraiden kanssa voi jutustella etänä.

Minuutin musavinkkaus

Aloitin helmikuussa *Minuutin musavinkkaus* -sarjan tuottamisen Turun kaupunginkirjaston Instagram-tilille. Niin kuin monet hyvät ideat, myös tämä sai alkusysäyksensä keskustelusta kollegojen kanssa. Aina välillä on noussut esiin ajatus vinkkausten tekemisestä verkossa, mutta tällä hetkellä osaston resurssit eivät ole riittäneet sen toteuttamiseen. Minuutin musavinkkaus syntyi vastaamaan siis kahteen tarpeeseen: tekemään osastoa näkyväksi kirjaston pääkanavalla ja mahdollistamaan musiikkiaineiston vinkkauksen vähäisin resurssein. Ideana esitellä kirjaston musiikkiaineistoa helposti lähestyttävällä ja rennolla otteella.

Konseptia muotoillessani olen pyrkinyt ottamaan huomioon sen, että sen voi tarvittaessa toteuttaa meistä kuka vain. Sijaisena ja keikkalaisena on tärkeää, ettei tule innovoineeksi jotain sellaista, joka on vain oman itsen takana. Kuvaamiseen käytänkin vain tapahtumavastaavan kännykkää sekä jalustaa. Editoinnin ja tekstittämisen olen tehnyt InShot-sovelluksella. *Minuutin musavinkkaus* ei myöskään sido aikatauluihin. Sen julkaisuaikataulu on säännöllisen epäsäännöllinen, noin kaksi vinkkausta kuukaudessa. Tällä hetkellä kuvaamme näitä kesäkauden varalle ja innokkaita vinkkaajia on löytynyt yli osastorajojen! Lähtökohtana on, että kukin vinkkaa omasta kiinnostuksestaan käsin, kunhan aineisto on saatavilla Vaskissa ja vinkkaus kestää enimmillään 60 sekuntia.

Hyvän mielen kärry

Hyvän mielen kärry on hyvä esimerkki siitä, miten jokin idea voi olla yhtä aikaa yllettävä ja jotenkin ilmiselvä. Pääkirjaston aulavahtivuorossa ollessani eräs asiakas harmitteli sitä, miten paljon kuolemaa ja tuskaa löytyy kirjallisuuden kärrystä. Hän kaipasi hyvän mielen kirjallisuutta. ”Ihan mitä vain. Sen ei tarvitse olla romantiikkaa. Vaikka niitä James Herriotin kirjoja!”, hän parahti. ”Kuules. Minäpä selvitän, voisimmeko me laittaa tänne sellaisen Hyvän mielen kärryn”, vastasin ja aloin hommiin.

Kysyin kirjastonväeltä ja he innostuivat asiasta. Kun olimme **Mimmi-Stina Jäntin** kanssa laittaneet ensimmäisen satsin kirjoja, elokuvia ja musiikkia aulaan, niin sain tuta asian merkityksellisyyden. Monet muutkin olivat Hyvän mielen kärryn tarpeessa, ja tavallaan siitä tuli sellainen lämmin halaus niille kirjaston asiakkaille, jotka sellaista kaipasivat. Asiakkaat toivoivat sitten Vaskiin suosikkilistausta ja vinkkauksia somessa. Kutsuin kaikki vinkkailemaan listaan hyvän mielen aineistoa, ja sinne kertyikin nopeasti suositteluja. Nyt teen muutaman viikon ajan perjantaisin Hyvän mielen kärryn vinkkauksia somessa ja pyrin siellä nostamaan

esiin myös e-aineistoa. Tämän alkuperäisestä ideasta suuremmaksi levinneen tempauksen onnistumiseen on liittynyt olennaisesti Teams. Se on mielestäni tässä kiiperässä tilanteessa osoittautunut hyväksi keskustelukanavaksi ja ideoiden yhdessä kehittelyn foorumiksi koko Turun kaupunginkirjaston laajuudessa.

Mikä tapahtumien verkkototeutuksessa on haastavaa/helppoa?

Tapahtumien verkkototeutuksessa haastavaa on tekniikka, tekniikka ja tekniikka. Mehän emme ole saaneet koulutusta digituotantoon ja ammatilliset digitaitomme liittyvät paljolti tiedonhankintaan ja hallintaan. Uudet digitaidot vaativat erityisosaamista, johon tulevaisuudessa toivottavasti panostetaan. Perusstriimauksen tekeminen kaikkein yksinkertaisimmillaan joko tietokoneen tai älypuhelimien kautta on mahdollista ottaa haltuun nopeasti. Heti kun siihen tulee mukaan lisää liikkuvia osia, ollaan kaltevalla pinnalla. Esimerkiksi ääntä ja liikkuvaa kuvaa sisältävien striimien toteuttaminen luennoijan ollessa etäyhteyden takana, on tämän hetken käytännön resursseilla äärimmäisen haastavaa. Onneksi ohjelmat kehittyvät juuri nyt nopeaan tahtiin ja ehkä jo syksyllä on tilanne toinen. Helppoa on ollut ideoiminen ja ihmisten innostaminen mukaan, sekä yleisön tavoittaminen.

Miten em. verkkotapahtumat on otettu vastaan?

Palaute verkkotapahtumista on ollut positiivista. Sisällöntuottaminen sosiaalisessa mediassa vie työaika. Sen onnistuminen myös vaatii tekijältään edes jonkinasteista kiinnostusta ja innostusta toimiakseen kunnolla, sillä vuorovaikutus niillä alustoilla on nopeaa. Itse olen ollut vähän arka aloittamaan varsinaisia keskusteluja

ja puhuttelemaan kysymyksiä tilien seuraajia, sillä kirjastotyössä on kuitenkin vaikea sitoutua kommunikoimaan nopeasti. Koronavuonna sisällöntuottaminen on ollut mukava lisä, ja toivoisin, että esimerkiksi *Minuutin musavinkkauksia* jatkettaisiin minun pestini päätyttyä.

Miten muusikot suhtautuvat livestriimeihin?

Muusikoiden suhtautuminen livestriimeihin on vaihdellut. Jotkut ovat kieltäytyneet mahdollisuudesta ja toisille se tuntuu olevan mukava tapa tavoittaa ihmisiä. Toisille striimien laatu on ollut se ongelma – se, että äänen tai kuvan laatu ei ole tarpeeksi hyvä. Striimeistä on tullut positiivista palautetta. Onhan se mukava, että voi matkustamatta kaupungista toiseen seurata vaikkapa musiikintutkijoiden keskustelua suomalaisesta populaarikulttuurista.

Olet tehnyt aineiston vinkkaamiseen nostonäyttelyitä, joissa on hyvin toimivia julisteita. Miten saat visuaaliset ideat nostoihin?

Työssä ei ole valtavasti aikaa käyttää visuaalisen ilmeen kehittämiseen. Aluksi minun oli mahdollista käyttää vain Publisher ohjelmaa, mutta nykyään saan leikkiä mielin määrin Canvan ilmaisversiolla. Visuaaliset ideat lähtevät aineistosta, esitelytilasta tai väreistä ja muodoista.

Miten näet tapahtumien tulevaisuuden? Tulivatko livestriimit jäädäkseen?

Tällä hetkellä kirjastoissa ympäri Suomen striimaillaan ja tuotetaan erilaisia some-sisältöjä ahkerasti. Näen, että ne ovat tulleet jäädäkseen. Ainakin täällä Turun kaupunginkirjastossa, jossa tekniikkaan on jo nyt panostettu aika tavalla. Niillä myös tavoitetaan enemmän ihmisiä kuin perinteisillä tapahtumilla. Tapahtumien siirtyminen striimattavaksi on tuonut lisää uusia työtehtäviä tapahtumissa työskenteleville kirjastolaisille ja vuoden mittaan pienistä lisäyksistä onkin tullut katava lisä kaiken vanhan ja tutun lisäksi. Samaan aikaan tuli voimaan saavutettavuuslaki, ja se pisti paletin omalta osaltaan uusiksi.

Koska me monet tapahtuma-alan ihmiset olemme uuden edessä, on tukea löytynyt myös muualta kulttuurin osa-alueilta. Eräänä viikonloppuna talvisessa Kurassa kävellessäni keskustelin erään museoalalla työskentelevän ystäväni kanssa ja tajusin, että näille uusille asioille, joita me teemme, on kirjastomaailman ulkopuolella ihan oma ammattikuntansa.

Tullessani taloon olin tottunut puhumaan ”tehdään tapahtumia” -kieltä, josta helposti saa sen käsityksen, että niitä vain silleen tehdään työn ohessa. Kaksi

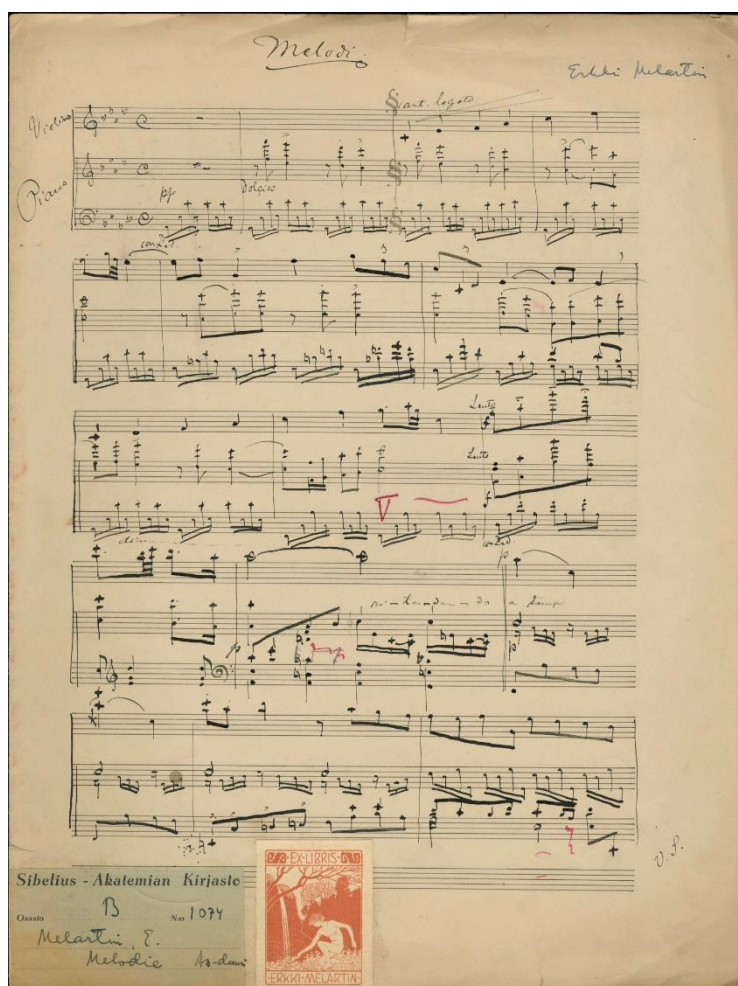
vuotta sitten kirjastossa perustettiin viestinnän tueksi ja avuksi somerinki, jonka tehtävä on tuottaa sisältöä Instagramiin ja Facebookiin. Ja niin me aloimme ”so-mettamaan”, mikä sekin on sellainen harrastelutermi.

Vuosi sitten puheessa alkoi vilahdella kolmas harrastelutermi, kun aloimme ”striimata”. Tuona talvisena sunnuntaina Kuralan metsässä tajusin, että sen mistä tapahtumatyö kirjastossamme tällä hetkellä koostuu, ovat tapahtumatuotanto, sisällöntuotanto ja digituotanto. Luetteloon voisi lisätä vielä tekstittäjän, jos pyrkisimme täyttämään saavutettavuusperiaatteet niin, että esim. striimit voisivat jäädä asiakkaiden katsottavaksi vaikkapa vuoden ajaksi.

Olemme kollegani **Erika Woodardin** kanssa lähteneet esittämään näiden termien käyttöönottoa kirjastotyössä ja miettimään työtehtävien jakoa. Ehkäpä joukossamme on joku, joka ei halua olla kameran edessä, mutta olisi kuitenkin kiinnostunut olemaan sen takana. Toiveenamme on, että työt jakautuisivat niin, ettei yhden ihmisen tarvitsisi yrittää samaan aikaan esim. vetää keskustelua kameran edessä, hallinnoida live kommenttikentässä käytävää keskustelua, sumplia älykännykän tai tietokoneen kanssa samalla kun murehtii äänen kuuluvuudesta ja yrittää muistaa mitä piti kysyä ja mitä ihmettä haastateltava oikein vastasi. Uskomme, että näiden haasteiden pohtiminen ja ratkominen vaikuttaa suoraan striimien laatuun ja työn kuormittavuuteen.

Viimeisen kuukauden aikana olen alkanut haaveilla siitä, että me musiikkiosasto verkottuisimme paremmin jakamaan sisältöjä asiakkaillemme. Aloitin pienen *Digireissu*-sarjan Musasto-blogissa, missä tarkoitukseni on tuoda esiin muiden kirjastojen kiinnostavia musiikkiaiheisia konsepteja. Olen itse seurannut esim. Rovaniemen musiikkikirjaston *PopuLappi-tuubin* tuotoksia ja ensimmäinen *Digireissu* veikin sinne. *PopuLappi-tuubin* nauhoitukset ovat selkeä, ja yksinkertaisuudessaan loistava tapa esitellä myös kirjaston tiloja.

Samalla muistuttelen Musaston seuraajia pilke silmäkulmassa siitä, että on ihan luvallista seurata muitakin musiikkikirjastoja kuin vain Varsinais-Suomalaisia. Meillä on *Minuutin musavinkkaus*, Rovaniemellä *PopuLappi-tuubi* ja Tampereella *Metso-LIVE*. Yksikään ei ole pois toiselta vaan pelaa suoraan kirjaston asiakkaiden pussiin. Toivoisin, että musiikkiosastot ja esimerkiksi lähikirjastot käyttäisivät tätä valtavaa osaamis- ja tuotospoolia ja levittäisivät näitä linkkejä yli maakuntarajojen. Jos omat resurssit eivät tietynä hetkenä riitä sisällöntuottamiseen somessa, voisi tyhjän tilin sijaan täyttää hiljaisuutta vinkkailemalla muiden ponnistuksista. ■

Erkki Melartinin sävellys *Melodie*, EM158

Taideyliopiston uusi julkaisuarkisto Taju

Teksti | Erkki Nurmi

■ Taideyliopisto otti helmikuussa 2021 käyttöön uuden julkaisuarkiston [Tajun](#). Tajusta löytyvät Taideyliopiston sähköiset julkaisut kuten opinnäytteet, julkaisusarjat ja esimerkiksi tieteellisten artikkelien rinnakkaistallennukset. Tämä on hyvin saman tyyppistä aineistoa kuin kaikkien muidenkin yliopistojen julkaisuarkistoissa, mutta Tajussa on näiden lisäksi merkittävä määrä Sibelius-Akatemian kirjaston digitoituja musiikkiaineistoja. Näiden digitoinnista olen kirjoittanut Intervallissa 1/2009.

Taustaa

Taideyliopiston tie omaan julkaisuarkistoon on ollut pitkä. Sibelius-Akatemian kirjasto oli liittynyt Kansalliskirjaston ylläpitämään yhteiseen julkaisuarkisto Doriaan jo 2007 ja tallentanut sinne digitoituja aineistojaan. Teatterikorkeakoulun kirjasto oli taas liittynyt Helsingin yliopiston Helda-julkaisuarkistoon vuonna 2011, juuri ennen Taideyliopiston syntymistä vuonna 2013. Heldan käyttöä laajennettiin vuonna 2015 niin, että muutkin Taideyliopiston akatemiakirjastot eli Kuvataideakatemian ja Sibelius-Akatemian kirjastot alkoivat tallentaa sinne PDF-muotoisia uusia julkaisuja. Sibelius-Akatemialla oli vielä lisäksi käytössä oma itse rakennettu opinnäytetietokanta, joka oli otettu käyttöön jo 2000-luvun alkuvuosina.

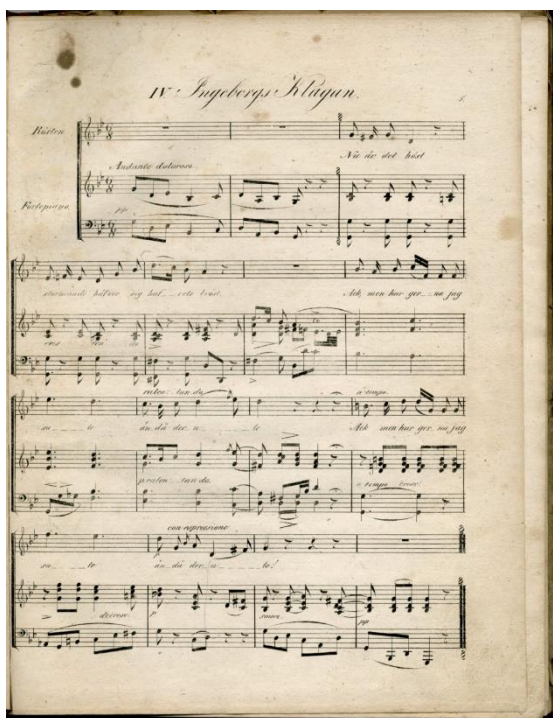
Tässä oli siis paljon päällekkäisyyksiä purettavaksi. Sibelius-Akatemia luopui omasta opinnäytetietokannastaan vuonna 2018, ja aineisto siirrettiin Heldaan muiden Taideyliopiston opinnäytteiden yhteyteen. Heldan ja Dorian päällekkäisyydestä oli puhuttu jo Taideyliopistoa muodostettaessa, mutta silloin aika ei ollut vielä kypsä radikaaleihin muutoksiin. Vaikka molemmat järjestelmät perustuivat samaan avoimen lähdekoodin DSpace-ohjelmistoon, eroja oli melko paljon. Esimerkiksi luettelointikäytännöissä oli suuria eroja, sillä toisin kuin MARC21, julkaisuarkistojen käyttämä Dublin Core -formaatti on hyvin väljä eikä siinä määritellä kenttien käyttötapaa mitenkään tarkasti. Tämä johtaa väistämättä siihen, että jokainen luetteloiva organisaatio keksii tahollaan pyörää uudelleen ja muodostaa omat luettelointisääntönsä. Kansalliskirjaston muutama vuosi sitten julkaisema [metadatasuositus julkaisuarkistojen tekstiaineistoille](#) on helpottanut tätä tilannetta merkittävästi.

Kohti omaa julkaisuarkistoa

Tehtyämme jo muutaman päällekkäisten järjestelmien yhdistämisprojektin ja koettuamme omakohtaisesti niistä saadut hyödyt rohkaistuimme tarttumaan tässä asiassa härkää sarvista. Meille oli myös kertynyt tarpeita, joita emme saaneet täytettyä Heldan ja Dorian kautta. Monesti vastaan tulivat tällaiseen monen organisaation jakamaan järjestelmään liittyvät rajoitukset: monia asioita ei voida räätälöidä organisaatiokohtaisesti, vaan muutokset vaikuttaisivat koko järjestelmän laajuisesti, joten tulos on aina jonkinlainen kompromissi. Vaihtoehtoja punnittuamme (pöydällä oli mm. kaiken aineiston yhdistäminen Doriassa olevaan kokoelmaan) päädyimme syksyllä 2019 siihen, että hankimme oman uuden

julkaisuarkiston, joka tulee Kansalliskirjaston julkaisuarkistopalvelujen ylläpitoon, ja siirrämme tänne kaiken aineistomme Heldasta ja Doriasta.

Projekti sai kuitenkin odottaa kirjastojärjestelmänvaihdon yli. Taideyliopisto vaihtoi Ex Libriksen Voyagerin saman yhtiön Almaan, joka tuli käyttöön heinäkuussa 2020. Syksyllä aloimme työstää uutta julkaisuarkistoa Kansalliskirjaston kanssa melko suurella projektiryhmällä, johon kuului toistakymmentä jäsentä kirjastostamme ja Kansalliskirjaston julkaisuarkistopalveluista. Julkaisuarkistopalveluiden porukka on erittäin ammattitaitoista. Useamman kerran kävi niin, että he korjasivat havaitsemamme bugin tai puutteen suoraan avoimen lähdekoodin DSpace-ohjelmistoon, jolloin se hyödyttää kaikkia DSpace-käyttäjäorganisaatioita. Projekti käsitti puolisen vuotta loppua kohti tiivistyvää työskentelyä.

Bernhard Henrik Crusellin *Ingeborgs klagan*

Musiikkiaineistot Tajussa

Tajussa on Sibelius-Akatemian kirjastossa digitoituja sävellyskäsikirjoituksia, painettuja nuotteja ja musiikkiäänitteitä. Suunnilleen puolet aineistoista on sellaista, jonka tekijänoikeudet ovat rauenneet. Nämä aineistot ovat vapaasti ladattavissa. Sävellyskäsikirjoituksista suurimman kokonaisuuden muodostavat **Erkki Melartin** käsikirjoitukset, jotka aivan liian varhain menehtynyt kollegamme **Mikko**

Ikkala (1957-2016) digitoi työskennellessään Sibelius-Akatemian kirjastossa 2007-2010. Näitä on Tajussa yli 20 000 sivua. Tällä hetkellä käsikirjoituksia digitoidaan tarpeen mukaan, eli silloin kun jotakin käsikirjoitusta tarvitaan. Tälläkin saralla on tapahtunut kehitystä, kun siviilipalvelusmiehenä kirjastossa palvellut **Eemeli Solehmainen** täydensi [käsikirjoitusluettelon](#) siten, että nyt koko käsikirjoitusarkiston sisältö on jollakin tasolla luettelossa.

Äänitepuolella tekijänoikeusvapaat aineistot on digitoitu erästä EU-projektia varten 1950-luvulla julkaistuilta vinyylilevyiltä. Digitoinnin yhteydessä on tarkistettu, että myös teosten tekijänoikeudet ovat rauenneet, joten nämä edustavat vähän vanhempaa taidemusiikkia.

Äänitteissä tärkeimmän kokonaisuuden muodostavat kirjaston digitoidut kela-nauhat. Näistä vanhimmat ovat vuodelta 1955 ja uusimmat 1980-luvun lopulta. Näiden tekijänoikeudet ovat vielä voimassa, joten äänitteiden kuuntelu onnistuu tällä hetkellä vain Sibelius-Akatemian kirjastossa yhdellä tietokoneella. Syksyllä avattavaan uuteen Sörnäisten kampuskirjastoon, johon yhdistyvät Teatterikorkeakoulun ja Kuvataideakatemian kirjastot, tulee toinen kuuntelupäätte. Näiltä päätteilä voi tutkia myös tekijänoikeuksien alaisia sävellyskäsikirjoituksia.

Konserttitalenteet

Jotakin vuosia sitten meille tuli mahdolliseksi jakaa Taideyliopiston omia konserttitalenteita yliopiston sisällä. Siihen tarvittavaa tekniikkaa meillä ei kuitenkaan ole ollut. Nyt Tajussa tämä tuli mahdolliseksi, sillä järjestelmään voi kirjautua Taideyliopiston tunnuksilla. Pystymme rajaamaan myös tiettyjen aineistojen käytön vain kirjautuville käyttäjille. Jatkossa pystymme siis tarjoamaan omia konserttitalenteitamme omille opiskelijoille myös kotoa kuunneltavaksi. Valitettavasti tämä ei muuta asioita mitenkään valtaosalle Intervallin lukijakunnasta, mutta nämäkin aineistot ovat kirjaston Taju-päätteellä myös ulkopuolisten kuunneltavissa. Meillä tämä tarkoittaa, että nämä saadaan paljon aiempaa laajempaan käyttöön, joten materiaalin Tajuun viemiseen kannattaa uhrata enemmän resursseja. Tajuun on tarkoitus tallentaa myös tohtorintutkintokonserttien tallenteita, joita ei ole tällä hetkellä julkisesti saatavilla mistään. Tämä puoli on vielä testausvaiheessa.

Aineistojen löydettävyys

Kaikki Tajuun aineistot ovat haettavissa oman käyttöliittymän lisäksi myös Taideyliopiston Finna-näkymän [Arscan](#) kautta. Aineisto tulee haettavaksi myös

kansalliseen Finna.fi-näkymään, mutta koetamme saada ensin aineistojen käyttöehdot siellä selvemmin esiin. Projektin yhteydessä implementoimme kansallisen metadatasuosituksen niin pitkälle kuin mahdollista, mikä on parantanut metadatan indeksoitumista Finnan päässä. Yksinkertaistimme myös kokoelmarakennetta niin, että Tajussa on kaiken kaikkiaan vain 9 kokoelmaa yhdessä tasossa. Heldassa näitä oli kokoelmassamme yli 60. Olemme pyrkineet siirtämään kaikki aiemmin kokoelmarakenteessa tehdyt jaottelut metadataan, sillä kokoelmatieto ei kuulu tietueen metadataan eikä siten haravoidu esim. Finnaan. Tämän vuoksi aiemmin on saattanut olla, että jokin tieto esim. julkaisusarjasta tai opinnäytteen koulutusohjelmasta on ollut Finnassa täysin pimennossa, sillä tieto on ollut vain kokoelmarakenteessa. Nyt esimerkiksi opinnäytteen tyyppistä tai aineistotyyppiä voi rajata faseteilla sekä Tajussa että Arscassa. Annan mielellään lisätietoja aiheesta! erkki.nurmi@uniarts.fi 040-7104222 ■

Theseus on Suomen suurin avoin julkaisuarkisto

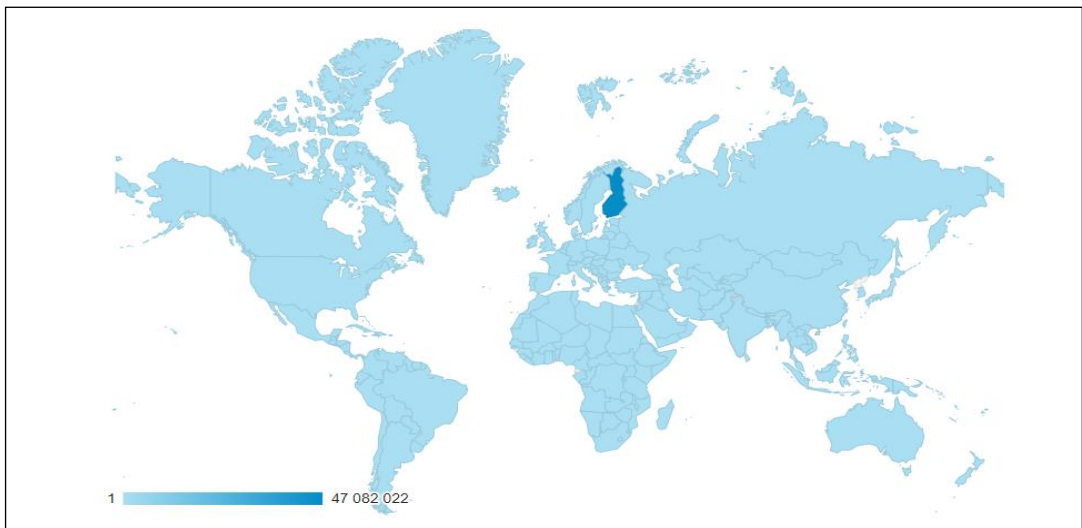
Teksti | Tiina Tolonen

■ Suomen ammattikorkeakouluilla, toisin kuin yliopistoilla, on yhteinen julkaisuarkisto, jonne tallennetaan niissä valmistuneet opinnäytetyöt. Palvelu on olemassaolonsa aikana osoittautunut hyvin menestyksekkääksi ja sitä kehitetään koko ajan yhteistyössä sen teknisestä ylläpidosta vastaavan Kansalliskirjaston kanssa.

Suomen ammattikorkeakoulukirjastot ryhtyivät suunnittelemaan yhteistä opinnäytteiden julkaisuarkistoa jo lähes parikymmentä vuotta sitten. Hanke palvelun

rakentamiseksi käynnistyi vuonna 2006 ja Theseus-nimen saanut julkaisuarkisto otettiin virallisesti käyttöön vuoden 2009 alussa. Palvelussa ovat mukana kaikki Suomen ammattikorkeakoulut, viimeisenä tuli mukaan Högskolan på Åland vuoden 2016 alusta.

Theseukseen tallennetaan opinnäytetöiden lisäksi ammattikorkeakoulujen julkaisuja. Tällä hetkellä tallennusten kokonaismäärä on lähes 200 000 ja se kasvaa vuosittain noin 20 000 tallennuksella. Alla olevassa kartassa esitetään Theseuksen latauslukujen kokonaismäärä vuonna 2020 (47 082 022) sekä sinisellä värillä merkittynä kaikki maailman valtiot, joissa Theseuksen sisältöä on ladattu. Suomi näkyy kartassa tummana, koska käyttöä on siellä ollut eniten. Kartan ainoat valkoiset kohdat ovat Pohjois-Korea sekä Päiväntasaajan Guinea.

Suomen ammattikorkeakouluissa on musiikin tutkinto-ohjelmia seuraavissa ammattikorkeakouluissa: Centria-ammattikorkeakoulu, Jyväskylän amk, Metropolia, Oulun amk, Savonia, Tampereen amk ja Turun amk. Suuri osa näissä ammattikorkeakouluissa tehdyistä musiikin eri tutkinto-ohjelmien sekä amk- että yamk-opinnäytetöistä löytyy avoimesti Theseuksesta luettavaksi. Osa töistä on tekijänoikeudellisista tai muista esimerkiksi työn toimeksiantajaan liittyvistä syistä julkaistu ainoastaan joko painettuina tai kyseisen ammattikorkeakoulun sisäisessä verkossa. Theseuksessa on myös striimausmahdollisuus, eli sinne voi tallentaa esimerkiksi opinnäytetyökonserttinsa ääni- tai videotallenteen kirjallisen työnsä liitteenä. Tässä esimerkkinä Oulun ammattikorkeakoulussa vuonna 2019 valmistunut opinnäytetyö, jossa on liitteinä kaksi videotallennetta:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/168974>

Theseuksen opinnäytetyökategoriat on jaoteltu kansainvälisen ISCED-koulutusluokituksen mukaisesti. Musiikkialan opinnäytetyöt löytyvät koulutuslajajoitte-
lussa kohdasta Esittävä taide ja musiikki. Jokaisella ammattikorkeakoululla on
omat kokoelmansa, joihin pääsee [Theseuksen etusivulta](#) kyseisen ammattikorke-
akoulun nimeä klikkaamalla. Tässä vielä esimerkinomaisesti muutamia tuoreita
opinnäytetöitä eri ammattikorkeakouluista:

Sara Larikka *Veden vivahteet: johdatus vesiaiheen käsittelytapoihin pianomusiikissa*
(2021) – Sara Larikan yamk-opinnäytetyö käsittelee vesiaihetta pianomusiikissa ja
pianopedagogiassa. Tässä työssä lähdeaineistona ovat olleet Heikki Poroilan ko-
koamat säveltäjien yhtenäistetyt teosluettelot ja siinä on hyödynnetty myös Tai-
deyliopiston Sibelius-Akatemian Muhi-verkkosivun sisältöjä ja erilaisia nettiartik-
keleita musiikin historiaan ja vesiaiheeseen musiikkiin liittyen.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/493826>

Timo Kajamies *Työelämäälähtöisyys musiikin hahmottamisen opetuksessa: uuden
opetusmallin suuntaviivat Turun konservatorion ammatillisessa pop&jazz-koulu-
tuksessa* (2020) – Timo Kajamiehen yamk-opinnäytetyössä tarkastellaan työelä-
määlähtöistä musiikin hahmottamisen opetusta. Opinnäytetyössä muotoillaan työ-
elämäälähtöisen opetuksen malli Turun konservatorion ammatilliseen koulutuk-
seen.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/335806>

Juha Mäkilä *Kolme tarinallista kappaletta pianolle* (2020) – Juha Mäkilä tarkaste-
lee amk-opinnäytetyössään tarinallisuuden vaikutusta säveltämiensä pianokappa-
leiden tulkintaan ja soittamiseen. Kappaleet on sävelletty vuoden 2018 aikana ja
niiden vaikeustaso on sovitettu pianonsoiton D- tai C-kurssitasolle. Mäkilän sä-
vellykset ovat opinnäytetyön liitteinä. ■

<https://www.theseus.fi/handle/10024/337409>

Musiikki esille: Levyhyllyt-juliste jaossa kirjastoihin

Musiikkikirjastot.fi aloittaa **Levyhyllyt-kampanjan**, jonka tavoitteena on tuoda Levyhyllyt-blogin aiheita ja sisältöjä lähelle asiakasta. Voit elävöittää kirjastotilaa Levyhyllyt-julistein, levytysten, nuottien ja kirjallisuuden avulla – ja vinkata asiakkaille moniulotteista kirjastoblogia.

Julisteet myös printattavana

Levyhyllyt-julistein voi tulostaa (A3 tai A4) Kirjastot.fi:n Materiaalipankista. Värijuliste voi olla esillä sellaisenaankin – vinkkinä aktiivisesta sisältöbloggaamisesta. Värijulistetta on myös jaettu yleisiin kirjastoihin Alueellista kehittämistehtävää (AKE) hoitavien kirjastojen kautta.

Aihejulistet

Uusista artikkeleista tehdään lisäksi aihejulistet, jossa on tekstinäyte ja QR-koodi verkkoartikkeliin. Aihejulisteen voi tulostaa mukaan nostonäyttelyyn. Aihejulistet kootaan Musiikkikirjastot.fi:n tulostesivulle.

Mitä on Levyhyllyt? Yli 300 artikkelia – kirjastotarjontaan linkitettyinä

Levyhyllyt-toimitus julkaisee uutta – tai retroa – joka viikko. Artikkeleita tuotetaan vuodessa noin 50. Tällä hetkellä artikkeleita löytyy yli 300 erilaista, mukana

aiheeseen liittyvä kirjallisuusluettelo ja diskografiaa. Listausten nimekkeet linkitetään Finna.fi -hakuun.

Jaa ja seuraa somessa

Omia nostoja voi jakaa somekanavilla vapaasti esimerkiksi hashtagilla #Levyhyllyt. Postauksia on luvassa myös Musiikkikirjastot.fi:n kanavilla Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä.

Jäitkö ilman julistetta? Ota yhteyttä!

Laita meille sähköpostia, jos tarvitset lisätietoja tai jäit vielä ilman värijulistetta. Pyydä toimitukselta aihejulistetta, joka valikoimasta puuttuu. Tuotamme juliste-pohjia verkkoon myös aiemmista artikkeleista.

Johanna Laurila, viestintäsuunnittelija, Kirjastot.fi johanna.laurila@hel.fi

Tuomas Pelttari, suunnittelija, Musiikkikirjastot.fi tuomas.pelttari@hel.fi

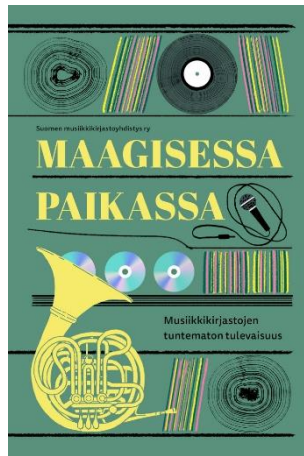
Tulostesivu <https://www.musiikkikirjastot.fi/tulosteet/>

Materiaalipankki <https://www.kirjastot.fi/materiaalipankki>

Yle Arkiston musiikkitiimille uusi vetäjä

■ Helsingin Konservatorion kirjastonhoitajana työskentelevä **Jaska Järvilehto** on valittu suunnittelijaksi **Yle Arkiston** musiikkitiimiin. Kymmenhenkisen musiikkitiimin pääasialliset tehtävät ovat ohjelmatyössä tarvittavan musiikin hankinta ja dokumentointi sekä Ylen sisäinen musiikin tietopalvelu. Suunnittelija vastaa musiikkitiimin toiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä. Tässä roolissa hän jatkaa mm. **Pekka Gronowin** avaamalla tiellä. Järvilehto aloittaa tehtävässä kesäkuun alussa. ■

Julkaisu-uutisia

■ Toukokuussa näkee päivänvalon Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen julkaisusarjan opus nro 193. *Maagisessa paikassa : Musiikkikirjastojen tuntematon tulevaisuus*. Se on 31 kirjoittajan tekstien antologia, jonka toimittamisesta ovat vastanneet **Lassi Kokkonen, Tuomas Pelttari, Jean Ramsay ja Ilari Reuhkala**. Heidän lisäksi kirjoittajina ovat toimineet Marko Aho, Kasimir Andersson, Ann-Christin Antell, Tommi Forsström, Pekka Gronow, Maaria Harviainen, Sakari Heikka, Ilona Heinonen, Antti Impivaara, Jaska Järvilehto, Juhani Koivisto, Heikki Koskinen, Tobias Larsson, Mikko Mattlar, Janne Mäkelä, Teppo Mäkyinen, Arja Niemivaara, Pekka Nissilä, Markku Nuotio, Heikki Poroila, Maaret Storgårds, Riitta Taarasti, Topias Tiheäsalo, Tiina Tolonen, Johanna Vesterinen, Tommi Viitamies ja Mervi Vuorela. Luvassa on vähän historiaa, paljon tätä päivää ja viitteitä tulevasta! ■

■ Syksyllä 2020 ilmestynyttä kirjaa *Aarteista suurin : Wolfgang Amadeus Mozartin sävellykset* (Heikki Poroila, nro 192, Honkakirja) on jäljellä vielä muutama kappale, joitten jakelussa asetetaan julkiset kirjastokoelmat etusijalle. Kirja on suunnattu kaikille Mozartin musiikista kiinnostuneille, ei pelkästään asiantuntijoille. Sivuja on 464. Hinta 30 € + postituskulut. Tilaukset osoitteella heikki.poroila@gmail.com. ■

■ Kesäkuussa 2021 ilmestyy *Multikolor : Olli Virtaperkon teosluettelo* (Heikki Poroila, nro 191, Honkakirja). Luettelo on tehty tiiviissä yhteistyössä säveltäjän itsensä kanssa, ja se tulee olemaan yksityiskohtaisin ja autenttisin koskaan julkaistu teosluettelo. Luettelo julkaistaan myöhemmin englanninkielisenä ja nuottinäyttein (*incipit*) varustettuna verkossa. Paperikirjasta tehdään hyvin pieni painos, joten kiinnostuneiden kannattaa olla ajoissa liikkeellä.

■ Työn alla on myös *Leevi Madetojan teosluettelo* (Heikki Poroila, Honkakirja), joka valmistuu kuitenkin vasta vuoden 2022 puolella. Tämä paperimuotoisena ensin julkaistava luettelo on tarkoitettu varustaa nuottinäytteinä samalla kun opusnumerotommat teokset saavat yksilöllinen LM-kooditunnuksen.

■ Julkaisusarjan vanhojen nimekkeiden tilaukset lähetetään sähköpostitse osoitteella heikki.poroila@gmail.com. ■

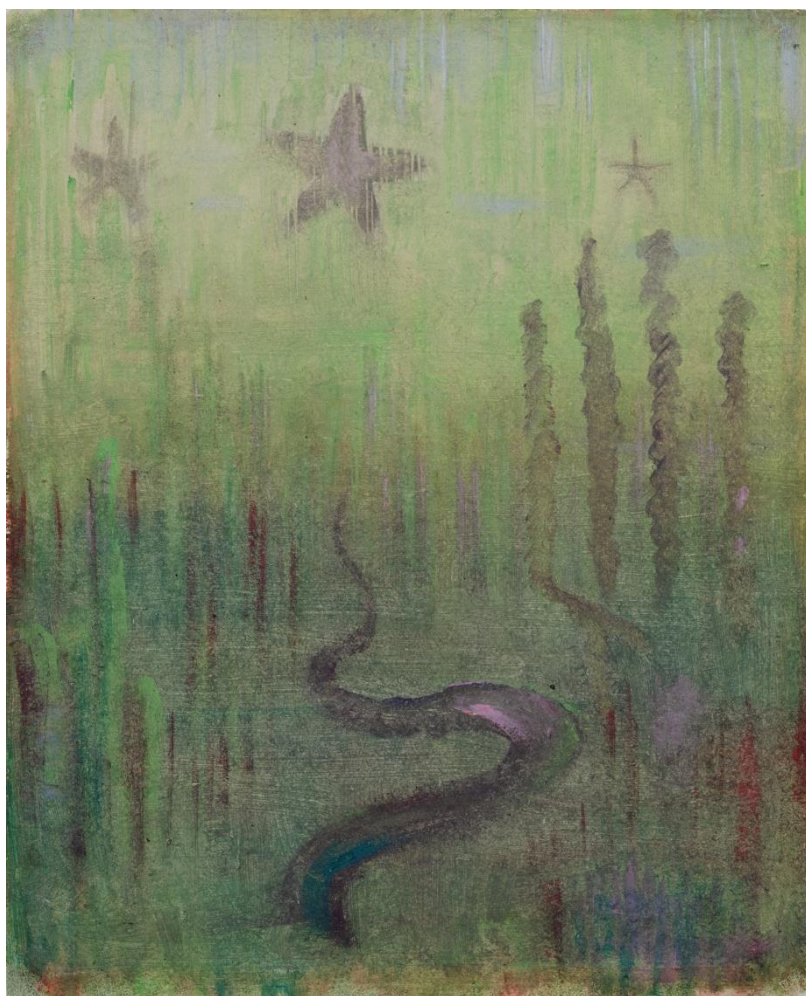
Ryhdy graafikoksi, suunnittele Intervallille oma logo!

Suomen musiikkikirjastoyhdistys julistaa avoimen logokilpailun. Suunnittele Intervalli-lehdelle oma logo ja voit 150 euron suuruisen palkinto! Ajatus on vapaa, mutta lähetä ehdotuksesi 31.8.2021 mennessä osoitteella intervallilehti@gmail.com.

INTERVALLI | 2/2021

Intervalli 2/2021 ilmestyy loppuvuodesta. Tule mukaan lehden tekemiseen!
Ehdota tai kirjoita itse, tehdään yhdessä kiinnostava musiikkikirjastoalan lehti!

Ota yhteyttä sähköpostilla intervallilehti@gmail.com.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis
Pasaulio sutvėrimas XII 1906